

El gust per la lectura

A l'entorn de dues novel·les de Manuel de Pedrolo

Mecanoscrit del segon origen i Joc brut



Generalitat de Catalunya
Departament d'Ensenyament
Subdirecció General de Llengua i Plurilingüisme
Servei d'Immersiò i Acolliment Lingüístics

SEMINARI
El gust per la lectura
1998-1999

A l'entorn de dues novel·les de Manuel de Pedrolo

Mecanoscrit del segon origen i Joc brut

CARME FORCADELL I LLUÍS
XAVIER VERNETTA GALLART

•

Revisió 2a edició (2013-2014): VICENT SANZ ARNAU

Tots els textos han estat reproduïts
amb l'autorització expressa
de les editorials corresponents



Els continguts d'aquesta publicació estan subjectes a una llicència de Reconeixement-No comercial-Compartir 3.0 de Creative Commons. Se'n permet còpia, distribució i comunicació pública sense ús comercial, sempre que se'n citi l'autoria i la distribució de les possibles obres derivades es faci amb una llicència igual que la que regula l'obra original.

La llicència completa es pot consultar a:

<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/3.0/es/deed.ca>

ÍNDEX

Presentació	7	
Orientacions per al professorat	9	
Objectius	9	
Continguts	9	
Criteris d'avaluació	11	
<i>Mecanoscrit del segon origen (1974)</i>		
I. Abans de llegir	13	
1. La tria d'un llibre	15	
2. A l'entorn de Manuel de Pedrolo i de <i>Mecanoscrit del segon origen</i>		17
II. Comprensió	21	
1. Quadern de la destrucció i de la salvació. TT/1		23
1.1. Activitats orals	23	
1.2. Activitats escrites	25	
2. Quadern de la por i de l'estrany. TT/2		28
3. Quadern de la sortida i de la conservació. TT/3		31
4. Quadern del viatge i de l'amor. TT/4		34
5. Quadern de la vida i de la mort. TT/5		38
6. És l'Alba la mare de la humanitat actual?		39
III. Després de llegir	41	
1. L'estructura narrativa	43	
2. L'autor i el lector de <i>Mecanoscrit del segon origen</i>		44
IV. I per continuar, trieu una nova lectura		45
<i>Joc brut (1965)</i>		
V. Abans de llegir	49	
1. La novel·la policíaca	51	
1.1. La novel·la d'intriga	53	
1.2. La novel·la negra	58	
2. Registres de llenguatge	61	
3. La narració i la descripció	63	
3.1. La narració	63	
3.2. La descripció	65	
4. A primer cop d'ull	68	
5. A l'entorn de Manuel de Pedrolo i de <i>Joc brut</i>		71

VI. Comprensió	75		
1. L'estil narratiu	77		
2. L'obra i el seu temps	78		
3. La ciutat com a marc literari de la novel·la	80		
4. La societat	81		
VII. Després de llegir	83		
1. <i>Joc brut</i>	85		
2. Entorn social	86		
3. Els protagonistes	87		
4. El llenguatge de <i>Joc brut</i>	88		
5. Treballem la narració i la descripció	89		
6. Treballem la narració d'intriga	95		
VIII. I per continuar, trieu una nova lectura	98		
Bibliografia	103		
Solucionari	105		

PRESENTACIÓ

Aquesta proposta didàctica, adreçada als nois i noies d'ESO, és l'actualització del dossier didàctic que el Departament d'Ensenyament va dedicar a les novel·les *Mecanoscrit del segon origen* i *Joc brut*, de Manuel de Pedrolo, dins el programa El Gust per la Lectura en l'edició 1998-1999. En conseqüència, reproduceix els plantejaments originals adaptant-los quan és necessari a les possibilitats de les tecnologies de l'aprenentatge i el coneixement actuals.

Manuel de Pedrolo és un dels autors més rellevants de la literatura catalana contemporània i, sens dubte, el més llegit i conegut. Per aquest motiu, en aquest dossier es treballen precisament dues de les seves obres més populars: *Mecanoscrit del segon origen* i *Joc brut*, que són, en especial la primera, un punt de referència per a més d'una generació. Considerem positiu que l'alumnat que tot just descobreix la literatura catalana mantingui aquest lligam literari amb les generacions que el precedeixen.

Si volíem treballar dues de les seves obres més llegides, *Mecanoscrit del segon origen*, amb prop d'1.400.000 exemplars venuts des de l'any 1974, data de la seva primera edició, fins a 2012, n'era una de les imprescindibles. Podríem dir que és la lectura que ha fet, en un moment o altre, tota persona que avui tingui entre quinze i quaranta-cinc anys. Es tracta, ben segur, d'una novel·la present en totes les cases de Catalunya, en una o altra de les nombroses edicions que se n'han fet.

Un dels objectius del nostre dossier és estimular la recuperació de *Mecanoscrit del segon origen* com a lectura escolar habitual. D'altra banda, la relectura de la novel·la ens ha recordat el valor literari d'una narració innovadora, que manté alhora un model clàssic de composició, que defensa valors ètics de validesa universal i que és també un text àgil, divertit i de fàcil comprensió per a alumnes adolescents.

Tot i que la lectura de *Mecanoscrit del segon origen* és adequada a qualsevol edat a partir dels dotze anys, hem preferit treballar-la pensant en alumnes dels primers cursos d'ESO i, especialment, en aquells que tenen dificultats de comprensió escrita i no han desenvolupat uns hàbits de lectura que els permetin gaudir de la literatura. Recomanem que el treball d'aquesta obra en l'àmbit acadèmic es faci en el context del treball específic de la comprensió lectora. Molts dels exercicis proposats en aquest apartat són activitats orals; així doncs, les instruccions per realitzar-los les haurà de donar el professorat també de forma oral. A l'inici de cada apartat hem assenyalat quines activitats van adreçades directament als alumnes i quines al professor, que serà qui les expliqui oralment.

Joc brut, si bé és també una de les obres més populars de Manuel de Pedrolo, no és ni de bon tros un punt de referència tan clar com *Mecanoscrit del segon origen* (o com *Trajecte final*). De tota manera, l'hem triada perquè presenta, també, una reflexió ètica sobre la condició humana, però des d'una perspectiva narrativa i literària diferent. *Joc brut* s'inclou dins de la tradició de la novel·la detectivesca i, per tant, té característiques molt diferents de *Mecanoscrit del segon origen* o de *Trajecte final*, incloses tradicionalment dins del gènere de la ciència-ficció.

Per treballar *Joc brut* ens adrecem a un lector més madur, amb uns hàbits lectors ja adquirits, capaç d'analitzar l'obra literària i, fins i tot, de produir textos de creació acceptables, a partir d'un model o de forma lliure. En aquest sentit hem escollit els darrers

cursos d'ESO, i proposem la lectura de la novel·la en el context del treball al voltant de l'expressió escrita.

Hem plantejat el dossier en dos apartats clarament diferenciats un per a cada novel·la, encara que amb un tractament didàctic comú, que es pot entendre com a progressiu. En l'apartat dedicat a *Joc brut* es treballaran també els diferents tipus de novel·la policíaca i les característiques de cadascun. També es treballaran la narració i la descripció, i s'estimularà la producció de textos literaris.

Cada un dels dos apartats està estructurat en quatre parts. «Abans de llegir» serveix d'introducció al text i a la figura de l'autor, alhora que intenta –en especial la segona part, dedicada a *Joc brut*– que el lector sàpiga fer ús del bagatge cultural que ja posseeix per a gaudir de la lectura de la novel·la i comprendre-la en profunditat. «Comprensió» conté exercicis que cal fer paral·lelament a la lectura i que tenen com a objectiu millorar la comprensió lectora, desenvolupar la capacitat de relació entre allò que es llegeix i altres coneixements, i despertar la curiositat de saber a partir de les propostes argumentals i temàtiques de la novel·la. A «Després de llegir» es vol obrir pas a la reflexió sobre l'obra i el fet literari. Finalment, a «Trieu una nova lectura» es pretén estimular la lectura espontània, mitjançant una oferta de nous títols que permetran a l'alumne de poder triar el que més li interessi.

Per a l'elaboració del dossier que teniu a les mans hem fet servir les edicions següents:

1. *Mecanoscrit del segon origen*. Barcelona: Educaula, 2009 (Educació 62, 15).
2. *Joc brut*. Barcelona: Educaula, 2013 (Educació 6, 21).

Tots els textos reproduïts, doncs, provenen d'aquestes dues edicions. Els fragments d'altres obres corresponen a les edicions consignades a la bibliografia (cal tenir en compte que aquestes edicions, que es van utilitzar en l'elaboració del dossier didàctic, no coincideixen amb les edicions suggerides en els apartats «I per continuar, trieu una nova lectura», ja que la llista de llibres ha estat actualitzada i, doncs, són més recents).

En fer la revisió, s'han traslladat a un solucionari final unes poques respostes que anteriorment apareixien dins dels apartats del dossier.

ORIENTACIONS PER AL PROFESSORAT

Objectius

1. Fomentar el gust per la lectura, valorant-la com a font de plaer, d'enriquiment personal i de coneixement d'un mateix i del món, i consolidar hàbits lectors.
2. Descobrir la lectura com una eina de creixement i enriquiment personals.
3. Valorar la llengua i la comunicació com a mitjà per a la comprensió del món dels altres i d'un mateix, evitant qualsevol tipus de discriminació i estereotips lingüístics.
4. Identificar els elements que configuren una obra poètica (temps, espai, personatges, estructura, temes i argument) i analitzar-los.
5. Comprendre i crear textos literaris utilitzant els coneixements bàsics sobre les convencions dels gèneres, els temes i motius de la tradició literària i els recursos estilístics, tot valorant el coneixement del patrimoni literari com una manera de simbolitzar l'experiència individual i col·lectiva.
6. Desenvolupar un pensament crític, obert i flexible en els processos comunicatius originats a partir de la lectura i ser capaç de debatre, amb arguments i respecte, les idees pròpies i d'altri.
7. Interaccionar amb els altres, comprendre i expressar-se oralment, per escrit o audiovisualment, adoptant una actitud respectuosa i de cooperació.
8. Relacionar Manuel de Pedrolo i la seva biografia amb elements que apareixen en la seva obra narrativa.
9. Estimular la creativitat de l'alumnat.
10. Manifestar una actitud receptiva, interessada i de confiança en la pròpia capacitat d'aprenentatge i d'ús de les llengües.

Continguts

DIMENSIÓ COMUNICATIVA

1. Comprensió i interpretació de textos escrits amb atenció a les característiques específiques dels textos narratius.
2. Planificació i producció, oral i escrita, de textos narratius i descriptius.
3. Participació en debats orals sobre temes relacionats amb el contingut de les novel·les.
4. Actitud de cooperació i respecte crític envers les diferències d'opinió en les situacions de treball compartit.

5. Participació en la interacció com a eina per a prendre consciència dels valors i sentiments propis i aliens, i per a la regulació de la conducta.
6. Cerca d'informació i hàbits de consulta per comprendre i ampliar el contingut dels missatges, utilitzant estratègies prèvies a la cerca i amb recurs a fonts diverses.
7. Ús d'estratègies de recollida d'informació oral, aprendre a escoltar, saber seleccionar i valorar les diferents informacions.
8. Contrastació dels continguts dels textos analitzats amb els coneixements propis, abans i després de la lectura.
9. Cerca del significat del lèxic desconegut a partir del context, analitzant la forma de les paraules o usant diccionaris, amb la contextualització de les accepcions.
10. Lectura en veu alta de textos narratius amb dicció, entonació i ritme adequats, interpretant els signes de puntuació de manera apropiada.
11. Composició de textos orals, escrits (en suport paper o digital) i audiovisuals propis de l'àmbit acadèmic, especialment resums, exposicions senzilles i conclusions sobre les tasques i els aprenentatges fets amb atenció especial als narratius, descriptius i expositius.
12. Organització i valoració del treball individual per progressar en l'aprenentatge de manera autònoma i per a la millora personal i del treball en equip per a la construcció col·lectiva del coneixement.

DIMENSIÓ ESTÈTICA I LITERÀRIA

1. Lectura d'una obra de literatura de gènere narratiu seguint un itinerari literari.
2. Ús d'estratègies i tècniques que ajudin a analitzar i interpretar el text literari abans, durant i després de la lectura.
3. Identificació del gènere literari novel·lesc i de les variants de ciència-ficció i de detectius, i de les seves característiques distintives.
4. Anàlisi dels elements que configuren una obra literària (personatges, lèxic, estructura narrativa, temps, espai, temes i argument) i dels elements narratius de les obres treballades.
5. Coneixement de les dades més significatives i rellevants de la biografia de Manuel de Pedrolo i de les seves obres *Mecanoscrit del segon origen* i *Joc brut*.
6. Creació de textos literaris amb tècniques de foment de la creativitat i de simulació, creació de versions o elaboració a partir de la reflexió i l'anàlisi de textos model, utilitzant alguns aprenentatges adquirits a les lectures.
7. Desenvolupament progressiu de l'autonomia lectora i de la consideració de la lectura com a font de coneixement del món i d'un mateix.

DIMENSIÓ PLURILINGÜE I INTERCULTURAL

1. Conscienciació que les llengües són elements que defineixen la identitat personal i col·lectiva, una eina potenciadora de la comunicació i l'aprenentatge i una porta oberta a la comprensió del món i de les altres persones.
2. Conscienciació de la pertinença a una comunitat lingüística, social i cultural i actitud positiva d'interès i confiança davant la diversitat de llengües i cultures.
3. Interès per parlar correctament la llengua pròpia i les apreses en el currículum escolar.
4. Coneixement, mitjançant l'exploració, de diferents registres (vulgar, col·loquial, estàndard, acadèmic) del català en diversitat de situacions.
5. Conscienciació de les pròpies actituds davant les diferències entre llengües i cultures, i valoració de les variacions lingüístiques i culturals.
6. Ús d'un llenguatge no discriminatori i respectuós amb les diferències.
7. Actitud crítica davant dels missatges que suposin qualsevol tipus de discriminació i voluntat de superar els prejudicis.

Criteris d'avaluació

En el cas de *Mecanoscrit del segon origen*, l'avaluació inicial pot realitzar-se a partir de la lectura d'un fragment del text, en la qual haurà de participar tots els alumnes del grup. L'objectiu és valorar el nivell lector inicial i fixar-lo com a punt de referència per a la millora del nivell de comprensió de cada alumne a través de la socialització d'allò que es llegeix.

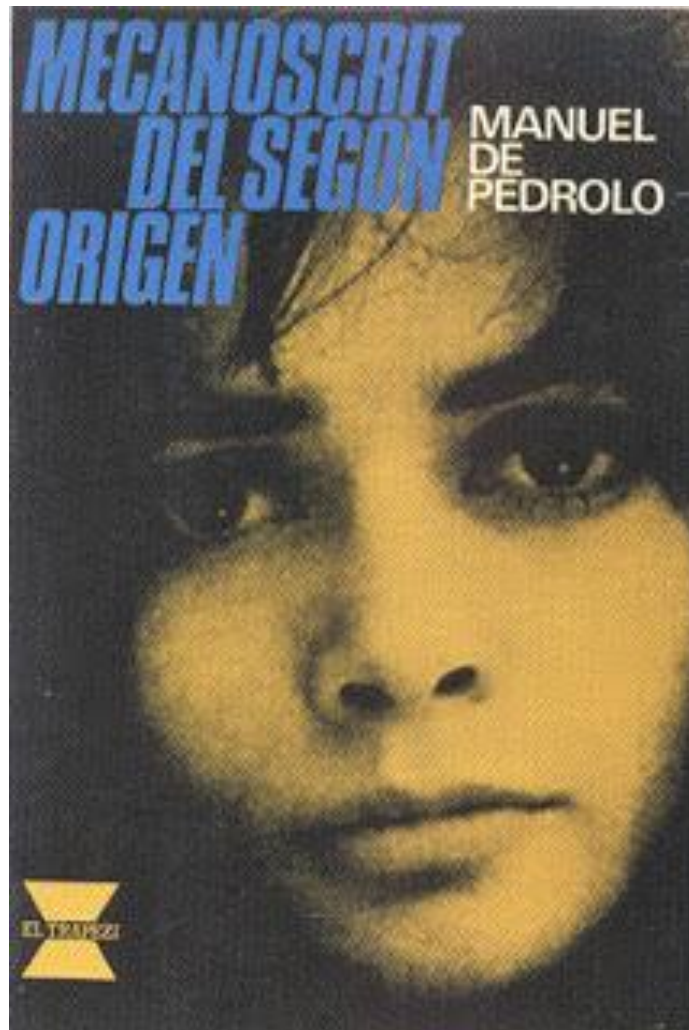
Pel que fa a *Joc brut*, l'avaluació inicial pot realitzar-se amb una tria de les activitats que configuren l'apartat «Abans de llegir», que permetran constatar els coneixements previs de l'alumnat.

L'avaluació sumativa, un cop llegida i treballada l'obra corresponent, pot fer-se amb una tria de les activitats dels apartats «Comprensió» i «Després de llegir». Aquestes eines s'han de complementar amb l'observació de la progressió dels alumnes amb relació a la comprensió lectora, l'expressió oral i escrita de raonaments basats en el contingut de la lectura, la capacitat de generar un text literari a partir de pautes i tècniques de construcció literària.

Alguns aspectes més concrets que poden ajudar a elaborar una pauta d'avaluació de l'alumnat són els següents:

- Participar activament i reflexivament en les activitats realitzades a l'aula.
- Comprendre i sintetitzar fragments de l'obra llegida.
- Produir pautadament i acuradament textos narratius i descriptius, prenent com a model un text literari treballat a l'aula.
- Identificar les característiques principals del gènere narratiu.
- Mostrar interès per l'aprenentatge.

- Respectar els torns de paraula i les opinions dels altres.
- Tenir cura de la presentació de les activitats i fer-ho de manera puntual.
- Treballar de manera autònoma, tant individualment com en grup, i prendre consciència de la importància de la feina feta correctament, i sentir-se'n satisfet després.



MECANOSCRIT DEL SEGON ORIGEN (1974)

I. ABANS DE LLEGIR

1. LA TRIA D'UN LLIBRE

1. Per què trieu un llibre? Entreu en una llibreria o en una biblioteca. Voleu llegir un llibre i l'heu de triar entre molts d'altres. Sense saber-ne res heu de trobar un llibre que us agradi. De quina manera ho fareu? Marqueu amb una creu aquelles respostes que considereu adequades:

- Feu la primera tria per l'aspecte del llibre? Us agrada que tingui:

Una coberta atractiva	
Un preu adequat (en el cas de la llibreria)	
Poques pàgines	
Un tipus de lletra agradable	
Una mida de lletra llegible	
Una bona enquadernació	
Altres motius:	

- En segon terme, trieu el llibre perquè:

En coneixeu l'autor	
El títol us és familiar	
Sabeu que és un llibre molt venut	
Del llibre se n'ha fet una adaptació teatral, cinematogràfica, televisiva	
Altres motius:	

- També us fixeu en:

La contracoberta: - Dades de l'autor - Resum del text	
L'índex	
Un fragment de la introducció (si n'hi ha)	
Un fragment del llibre: - L'inici - Un fragment triat a l'atzar - El final	
Altres aspectes:	

- En cas de dubte pregunteu a:

Els amics	
Algún familiar	
Els llibreters o bibliotecaris	
Algú que hagi llegit el llibre	
Altres persones	
Ningú	

2. Heu triat *Mecanoscrit del segon origen* (encara que sigui pel consell del professorat). Un cop teniu el llibre a les mans, què en penseu? Poseu sí o no al costat de cada pregunta:

• Trobeu que té:	Sí	No
Una coberta atractiva		
Un preu adequat		
El nombre ideal de pàgines		
El tipus i mida de lletra que us agrada		
Una bona enquadernació		
Altres virtuts		

• I, a més:	Sí	No
En coneixeu l'autor		
El títol us és familiar		
Sabeu si és un llibre molt venut		
Del llibre se n'ha fet una adaptació teatral, cinematogràfica, televisiva		
Altres elements que considereu positius		

• Heu trobat atractius:	Sí	No
Les explicacions de la contracoberta: - Dades de l'autor - Resum del text		
Els títols de l'índex		
La introducció		
Un fragment del llibre que heu llegit		
Altres		

Compteu el nombre d'elements positius i negatius que heu valorat:

SÍ: _____ NO: _____

Esperem que el nombre d'elements positius siguin majoria. De tota manera, la lectura del llibre us pot convèncer que teniu una novel·la interessant a les mans. En qualsevol cas, els exercicis anteriors us poden ajudar a triar una altra lectura que us interessi.

2. A L'ENTORN DE MANUEL DE PEDROLO I DE *MECANOSCRIT DEL SEGON ORIGEN*

Coneguem Manuel de Pedrolo

Manuel de Pedrolo va néixer l'any 1918 al poble de l'Aranyó (comarca de la Segarra), on la seva família, d'origen aristocràtic, vivia al castell del mateix nom.

Com a escriptor va fer obra de creació en tots els gèneres: poesia, contes, novel·la, teatre.

També va traduir obres del francès i l'anglès al català.

El 1963 va crear la col·lecció «La Cua de Palla», de novel·la negra, la primera publicada en català.

El seu interès per crear literatura de gènere en català el va dur a escriure novel·les de ciència-ficció, detectivesques i, fins i tot, una novel·la eròtica, que no va voler signar amb el seu nom i es va editar de forma anònima.

Manuel de Pedrolo és un dels autors contemporanis més prolífics. Entre 1949 i 1985 va publicar setanta-dues novel·les.

Va escriure dos cicles de novel·les: *La terra prohibida* i *Temps obert*.

Va morir a Barcelona l'any 1990.

Sabíeu que...

Mecanoscrit del segon origen
és la novel·la més llegida de tots els temps de la literatura catalana, amb 1.376.016 exemplars editats des del 1974 al 2012?

a causa de la censura política, algunes novel·les de Manuel de Pedrolo no es van poder publicar fins anys després d'haver-les escrit?

de *Mecanoscrit del segon origen* se'n va fer una sèrie televisiva en set capítols que va emetre TV3 des del 29 de desembre de 1985 fins al 9 de febrer de 1986?

els anys 1984 i 1985 es va publicar una versió de *Mecanoscrit del segon origen* en còmic, amb dibuixos d'Isidre Monés?

la ciutat de Mataró convoca, des de l'any 1997, el premi Manuel de Pedrolo de narrativa de Ciència-Ficció o de Fantasia?

el dibuixant Enric Sió va publicar a la revista *Oriflama* un còmic titulat «Lavínia 2016», en què el protagonista tenia l'aspecte de Manuel de Pedrolo?

a més del premi que es convoca a Mataró, també hi ha el premi 7 Lletres, convocat des de 2006 pel Consell Comarcal de la Segarra, el Centre Municipal de Cultura de Cervera i la Fundació Pedrolo?

1. Com heu vist, *Mecanoscrit del segon origen* és la novel·la més coneguda de la literatura catalana. Comproveu si és cert passant l'enquesta següent a la vostra família i a persones del carrer (feu l'enquesta a 10-15 persones, triades a l'atzar, que tinguin entre 18 i 30 anys):

a) Què li recorda el títol *Mecanoscrit del segon origen*?

Una pel·lícula americana	<input type="checkbox"/>
Una novel·la	<input type="checkbox"/>
Un programa de ràdio	<input type="checkbox"/>
No em sona de res	<input type="checkbox"/>

b) Sap qui n'és l'autor?

Manuel de Pedrolo	<input type="checkbox"/>
Pedrito Ruiz	<input type="checkbox"/>
Oliver Stone	<input type="checkbox"/>
No ho sé	<input type="checkbox"/>

c) Recorda el nom dels protagonistes?

Banner i Flappy	<input type="checkbox"/>
Alba i Dídac	<input type="checkbox"/>
Marta i Manelic	<input type="checkbox"/>
No ho sé	<input type="checkbox"/>

d) L'ha llegida?

Sí	<input type="checkbox"/>
Només algun fragment	<input type="checkbox"/>
No	<input type="checkbox"/>
No ho recordo	<input type="checkbox"/>

e) (Si la resposta anterior és afirmativa.) Li va agradar?

Sí	<input type="checkbox"/>
Una mica	<input type="checkbox"/>
No	<input type="checkbox"/>
No gaire	<input type="checkbox"/>

f) Ha llegit alguna altra obra de Manuel de Pedrolo (només cal que en diguin una)? En cas afirmatiu, quina?

– *Trajecte final*

– *Joc brut*

– Una altra novel·la:

Especifiqueu-ne el títol (heu de comprovar que realment sigui una obra de Pedrolo).

– No en recordo el títol

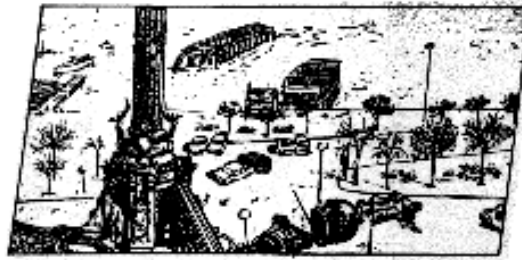
2. Poseu en comú el resultat de l'enquesta, amb els vostres companys de classe. Podeu fer servir el quadre següent:

Nombre de persones enquestades	
Saben que <i>Mecanoscrit del segon origen</i> és una novel·la	
Identifiquen Manuel de Pedrolo com el seu autor	
Coneixen el nom dels protagonistes	
L'han llegida	
Els ha agradat	
N'han llegit una altra	

3. Feu una segona enquesta en llibreries, biblioteques i llibreters de vell de la vostra localitat o barri. Pregunteu en els tres casos si tenen *Mecanoscrit del segon origen* i si és una lectura molt sol·licitada. Resumiu les respostes en el quadre següent:

Poseu el nombre de llibreries i biblioteques on heu preguntat	Tenen algun exemplar de <i>Mecanoscrit del segon origen</i>	És una lectura molt sol·licitada
Llibreries:		
Biblioteques:		
Llibreters de vell:		

4. Creieu que us agradarà llegir *Mecanoscrit del segon origen*? Contesteu en deu frases com a màxim els motius pels quals creieu que us agradarà o els motius pels quals creieu que no us agradarà.



II. COMPRESIÓ

1. QUADERN DE LA DESTRUCCIÓ I DE LA SALVACIÓ. TT/1

1.1. Activitats orals

Els exercicis del present apartat són activitats orals; per tant, les instruccions les ha de donar el professor també de manera oral.

1. Exercici de lectura compartida. Activitat en grup, preferiblement de 8 a 12 alumnes:

L'Alba, una noia de catorze anys, verge i bruna, tornava de l'hort de casa seva amb un cistellet de figues negres, de coll de dama, quan s'aturà a avergonyir dos nois, que n'apallissaven un altre i el feien caure al toll de la resclosa, i els va dir:

—Què us ha fet?

I ells li van contestar:

—No el volem amb nosaltres, perquè és negre.

—I si s'ofega?

I ells es van arronsar d'espatlles, car eren dos nois formats en un ambient cruel, de prejudicis. (pàg. 41)

- El professor demanarà als alumnes que llegeixin el primer paràgraf en veu baixa. En cas que hi hagi molta dificultat lectora, el professor llegirà el paràgraf en veu alta i els alumnes en seguiran la lectura amb el text al davant.
- El professor convidarà un alumne a exposar la seva interpretació del paràgraf llegit. Després demanarà a altres alumnes que corregeixin o completin allò que ha dit el company. És preferible que el professor no manifesti les seves pròpies idees sobre la lectura sinó que siguin els mateixos alumnes els qui arribin a fer-ne una interpretació. Si el professor considera que la interpretació no és prou satisfactòria, es pot tornar a llegir el text després de treballar l'activitat següent.
- Quines paraules no s'han entès? El professor ho preguntarà i n'escriurà la llista a la pissarra. Després demanarà si algú sap el significat de cada una de les paraules (és important donar per bona tota definició acceptable dins del context, encara que no s'ajusti a una definició formal). El professor participarà en l'exercici amb les seves pròpies definicions per fixar un model.
- El professor demanarà que es busquin al diccionari les paraules que cap alumne no hagi sabut definir. Un dels alumnes en llegirà la definició. Si cal, el professor intervindrà per explicar què vol dir la paraula en el context del paràgraf que es treballa (no és convenient buscar massa paraules al diccionari; la majoria de mots s'han d'haver definit pel context en l'exercici anterior).

Repetició. L'exercici anterior es pot repetir tants cops com el professor consideri necessari, incrementant l'extensió del text en cada nova lectura. És recomanable que es llegeixin els primers apartats numerats amb la tècnica descrita, fins que quedin fixades les habilitats següents: lectura atenta, compartir informació, interpretació d'allò que es llegeix i saber utilitzar instruments per millorar la comprensió (deducció per context, diccionari).

2. Exercici de lectura compartida:

- a) Si el professor, després de repetir diverses vegades l'exercici anterior, encara detecta dificultat lectora, demanarà als alumnes que llegeixin silenciosament un fragment de text, que després llegiran en veu alta. Abans de fer la lectura en veu alta, el professor demanarà si algun alumne té cap dubte pel que fa al significat, la pronúncia o les pauses que s'han de fer en la lectura.

Lectura en veu alta. Cada alumne, i també el professor, llegeix un fragment del text en veu alta. La quantitat de mots a llegir per cada alumne la fixarà el professor segons l'hàbit de lectura de cadascun. És important que la lectura resulti intel·ligible; per tant, si tots els alumnes tenen moltes dificultats, el professor pot preparar un text en el qual estigui marcat el tros que ha de llegir cada un, com en l'exemple següent, adreçat a lectors inexperts (la doble barra indica el fragment que toca llegir a cada alumne):

b)

I aleshores, quan l'Alba ja deixava el cistellet per tal de llançar-se a l'aigua sense ni treure's la roba, puix que només duia uns shorts i una brusa sobre la pell, // el cel i la terra van començar a vibrar amb una mena de trepidació sorda que s'anava accentuant, i un dels nois, que havia alçat el cap, digué:

—Mireu! //

Tots tres van poder veure una gran formació d'aparells que s'atansava remorosament en la llunyania, // i n'hi havia tants que cobrien l'horitzó. L'altre noi va dir:

—Són platets voladors, tu! // (pàg. 41-42)

- c) A continuació, el professor demanarà què s'ha entès fent preguntes concretes sobre els personatges o sobre les situacions que s'han descrit en el fragment llegit. Per exemple, després de llegir els apartats 1-7 (pàg. 41-44), es pot preguntar:

—Qui és l'Alba?

—Com és l'Alba?

—Qui és en Dídac?

—Com és en Dídac?

—Per què l'Alba es tira a l'aigua?

—Què es veu al cel?

—Què troben l'Alba i en Dídac quan surten de l'aigua?

Els alumnes han de respondre les preguntes directes, i també poden completar l'explicació que hagi fet un company, si la consideren incompleta. El professor en moderarà les intervencions i farà les indicacions oportunes perquè els alumnes demanin la paraula i parlin quan se'ls indiqui.

- d) Finalment, si algun alumne no ha sabut respondre adequadament les preguntes, el professor li demanarà que torni a llegir silenciosament el fragment que es treballava, després de fer-li els aclariments necessaris. Un cop feta la relectura, li pot tornar a formular alguna pregunta per tal de comprovar si ha entès el text.

- e) Si la majoria d'alumnes no han contestat satisfactòriament les preguntes, es pot fer una tercera lectura del fragment en veu alta. En aquest cas, serà convenient anar interpretant les frases d'una en una, fins a arribar al sentit global del text seleccionat.

1.2. Activitats escrites

Els exercicis següents d'aquest apartat són activitats que els nois i noies han de respondre per escrit; l'enunciat s'hi adreça, doncs, directament. A criteri del professor, també es poden realitzar oralment; en aquest, cas serà aquest qui en dicti les instruccions i en determini el procediment a seguir.

El primer exercici s'ha de repetir tants cops com sigui necessari. El professor prepararà les preguntes, segons el model, incrementant el nombre de paraules en cada nova lectura, a fi que l'alumne vagi fixant a la memòria allò que ha llegit. Els objectius són:

- augmentar la comprensió auditiva i visual,
- millorar la dicció, l'entonació i la fluïdesa en la lectura en veu alta,
- aprendre a relacionar allò que es llegeix amb referents anteriors de la mateixa novel·la.

1. Recordeu què passa quan l'Alba i en Dídac surten de l'aigua? Assenyaleu en les preguntes següents la solució correcta:

- a) Qui van trobar l'Alba i en Dídac ajaguts a terra?
- Els dos nois que havien apallissat en Dídac.
 - Unes noies que sortien de l'escola.
- b) Què se n'ha fet de tota la gent?
- Tothom ha fugit corrents per por de morir.
 - Tots, excepte l'Alba i en Dídac, són a terra immòbils, deformats, amb aspecte d'estar malalts.
- c) Què diu en Dídac?
- Vols dir que no són morts?
 - Hauríem de fugir nosaltres també.
- d) Què ha passat mentre l'Alba i en Dídac eren sota l'aigua?
- Els platets voladors han matat tota la gent amb alguna arma desconeguda.
 - Un terratrèmol ha fet caure totes les cases.

2. Llegiu tot el primer quadern:

- a) Què penseu del text que heu llegit?
- b) Respondeu breument les preguntes següents, en una redacció de 20-30 línies:
- Què faríeu si us trobéssiu en el lloc de l'Alba i en Dídac? Per què?

- Penseu que és possible que passi una cosa com la que heu llegit? Per què?
- Quin aspecte de la lectura us ha impressionat més?
 - El racisme dels nois que apallissen en Dídac.
 - La personalitat de l'Alba.
 - La mort de tothom.
 - El fet que uns desconeguts siguin capaços de matar indiscriminadament.
 - La solitud de l'Alba i en Dídac.

3. Consulteu, si us cal, el fragment de text que heu llegit i responeu les preguntes següents (escriuiu dues o tres frases com a màxim en cada resposta):

a) Els personatges

- Com són?

L'Alba:

En Dídac:

- Quina edat tenen?

L'Alba:

En Dídac:

- Qui són?

La Margarida:

La Xica:

b) Els llocs

- El poble de l'Alba i en Dídac:

Com es diu?

Escriuiu el nom d'algun carrer del poble.

Quines botigues visiten l'Alba i en Dídac?

- El bosc:

A quants quilòmetres està del poble?

En quin lloc del bosc s'instal·len l'Alba i en Dídac?

4. Sense mirar el text que heu llegit, expliqueu quin personatge diu cada una de les frases següents:

Frase	Personatge
—No el volem amb nosaltres perquè és negre.	
—Gairebé ets tan negra com jo, ara.	
—Jo en sé [d'engegar un cotxe]. Ho he vist fer molts cops al garatge d'en Josep, a sota casa.	
—Els ocells són més feliços volant que engabiats.	
—I a tu t'agrada de ser una noia?	
—No et fa res que et preguntis coses?	
—Quan siguis més gran tindrem fills.	

5. Al final del "Quadern", l'Alba diu a en Dídac que, quan ell sigui gran, tindran fills. A partir d'aquesta idea, sigueu creatius i:

- a) Escriviu un diàleg d'un es 20 ratlles entre l'Alba i en Dídac. Suposem que en Dídac no vol tenir fills i l'Alba el vol convèncer. L'inici del diàleg pot ser el que trobem a la pàgina 68:

—Així —digué en Dídac— si un dia ens morim, ja no quedarà ningú?
 —Confio que sí —respongué l'Alba. Quan siguis més gran, tindrem fills.
 —...

Per fer l'exercici anterior, heu de tenir en compte les convencions establertes per escriure un diàleg:

- guió a l'inici de cada intervenció,
- punt i apart en acabar cada intervenció,
- aclariments entre guions de qui parla, si és necessari per a la comprensió del text:
 —va dir l'Alba—, —va respondre en Dídac—.

- b) Escriviu en 20-25 ratlles els pensaments d'un dels dos personatges després del diàleg que vosaltres mateixos acabeu d'escriure. Podríeu començar així:

En Dídac se la va mirar amb la boca oberta, estranyat. (pàg. 68)

o també:

[L'Alba] es va quedar cavil·losa, perquè encara no se li havia acudit que, si per atzar no restava ningú més, el món futur podia ésser totalment diferent. (pàg. 76)

6. A la pàgina 55 i següents l'Alba i en Dídac agafen roba, menjar i estris diversos:

- a) Recordeu què agafen? Feu-ne una llista sense consultar el llibre.
- b) Comproveu si heu oblidat alguna cosa, consultant el text.
- c) Hi afegiríeu algun altre objecte? Raoneu la tria.

7. Poseu-vos en el lloc de l'Alba i en Dídac. Heu d'agafar, com ells, aquells objectes que us permetran sobreviure. Però no teniu la sort de disposar de cap carretó. Només podeu carregar 20 quilos, que dureu en una motxilla:

- a) Feu la llista d'objectes. Poseu al costat de cada objecte el pes que calculeu. Recordeu que tot ha de cabre dins d'una motxilla.
- b) Ordeneu la llista anterior per ordre de preferència. El primer objecte serà el més necessari i el darrer el menys necessari.
- c) En grups reduïts (3-5 persones) compareu les vostres llistes. Feu una única llista.
- d) Si cada grup ha fet una llista diferent, ara tota la classe pot intentar posar-se d'acord en una discussió ordenada. En fer-ho, heu de tenir en compte les condicions en què han de viure l'Alba i en Dídac (condicions meteorològiques, aliments naturals que tenen a l'abast, aigua potable, etc.).

2. QUADERN DE LA POR I DE L'ESTRANY. TT/2

És preferible que els exercicis de comprensió lectora i de relació amb parts anteriors del text que hi ha en aquest apartat es corregeixin a l'aula de manera col·lectiva, encara que es facin per escrit. De bon començament, el professor demanarà que diversos alumnes llegeixin el que han escrit. Si hi ha interpretacions diverses, es contrastaran les unes amb les altres i, en cas de dubte, es rellegiran en veu alta els paràgrafs estudiats.

A criteri del professor, els alumnes podran consultar o no el text per realitzar les activitats. També se'ls pot demanar que llegeixin prèviament a casa els fragments que llegiran a l'aula individualment i en silenci. De la mateixa manera, si algun alumne continua tenint dificultats en la lectura silenciosa, el professor pot recórrer encara a la lectura en veu alta.

1. Ha passat un any des del dia de la destrucció. L'Alba i en Dídac troben una masia, l'exploren i decideixen d'instal·lar-s'hi (apartats 1-21):

L'Alba, una noia de quinze anys, verge i bruna, es va immobilitzar a frec dels matolls que acabava de separar i, sense girar-se, va dir:

—Mira, Dídac.

El noi va saltar al seu costat i també va aturar-se.

—Una masia... (pàg. 77)

- a) Llegiu en silenci els apartats 1-21.
- b) Expliqueu el contingut d'un dels apartats. Cada alumne, per torn, explicarà el contingut d'un dels paràgrafs als companys. L'explicació l'heu de fer de manera emotiva, és a dir, manifestant l'emoció que els fets referits en el text us hagin pogut produir.

2. A partir de la lectura dels apartats 1-21 opineu si:

- Faríeu el mateix que fan l'Alba i en Dídac i us instal·laríeu a la masia,
- us quedaríeu a la cova,
- buscaríeu un lloc on poder-vos construir una casa,
- buscaríeu una casa abandonada més luxosa,
- triaríeu una altra opció:

Contrasteu les vostres opinions. Digueu per què heu triat cada opció.

3. Imagineu-vos que els alumnes de la classe sou els supervivents de la catàstrofe. Heu de triar l'opció més convenient. Mireu d'arribar a un acord. Podeu fer una votació per decidir què us convé més.

4. Llegiu el fragment següent:

I no havien pensat en el combustible, de manera que un matí, en plena maniobra, el motor començà a estossegar amb uns retrucs asmàtics, fallà, s'engegà de nou, espetegà altra vegada amb discontinuïtat. Llavors la noia hi va caure:

—Vols-t'hi jugar que ens hem quedat sense gasolina?

—Va amb gas-oil.

—Tant li fa... Què farem, ara?

Perquè no el podien pas deixar allí, en ple camp, exposat a les pluges i, potser, a d'altres nevades. En Dídac va dir:

—A la gasolinera del poble n'hi deu haver. Perquè no hi anem? (pàg. 90)

En Dídac i l'Alba decideixen anar al poble. Abans, però, prenen algunes precaucions:

– Es van emportar un preparat de formalina per tal de xopar-ne els mocadors si se sentia fortor,

– la gasolinera que van escollir, de les tres que hi havia a la vila, es trobava als afores,

– per no haver de travessar Benaura, van fer la volta pel gual dels horts de baix i pujaren cap a les eres, d'on un altre camí menava a la carretera. (pàg. 90-91)

Escriviu en una sola frase per què els cal prendre tantes precaucions. Si teniu algun dubte, rellegiu l'apartat 22 de la pàgina 55.

5. Un cop arriben a Benaura, l'Alba i en Dídac troben que «Tot es veia si fa no fa com ho havien deixat... La gran diferència era que ara no quedava ni rastre de pols». (pàg. 91) Escriviu, en dues o tres ratlles, per què hi havia pols quan l'Alba i en Dídac van marxar del poble. Si teniu algun dubte, rellegiu l'apartat 8 de la pàgina 44.

6. L'Alba i en Dídac tornen a veure les naus que han destruït Benaura i potser totes les poblacions de la Terra:

I va ser al cap de tres dies, quan sortien del bosc, on havien anat a veure si encara trobaven bolets, que van distingir cinc aparells d'allò més estranys en el cel de ponent. D'instint, l'Alba va subjectar la mà d'en Dídac i l'arrossegà cap a terra, on va deixar-se caure darrera uns arbustos. (pàg. 93-94)

De primer decideixen amagar-se, però més endavant (pàg. 108-113) s'hi hauran d'enfrontar:

- a) Descriu les naus dels atacants (pàg 94).
- b) Descriu l'aspecte dels éssers que han mort els habitants de Benaura (pàg. 108-113).
- c) Narreu la mort de l'ésser que descobreixen l'Alba i en Dídac (pàg. 111-112).

7. Llegiu aquest fragment:

I a punt d'entrar a la primavera els va caure damunt una altra desgràcia, car un matí, en Dídac, que es pensaven que s'havia refredat, va llevar-se amb els ulls tan inflats i llagrimosos i la mucosa del paladar tan irritada, que l'Alba l'obligà a tornar-se'n al llit. [...] en posar-li un dels dos termòmetres que havia recollit amb els fàrmacs, va veure que assenyalava 38'2. (pàg. 96)

En Dídac té el xarampió i la temperatura li puja fins a 38,2 graus. Quan comença a curar-se la temperatura descendeix fins a 37,1 (paràgraf 41, pàg. 102). A partir dels vostres coneixements, d'algun manual o preguntant a algú de la vostra família, contesteu les preguntes següents:

- a) Quina és la temperatura normal del cos humà?
- b) Quins són els símptomes del xarampió?

8. Descriu breument (5-10 línies) i en primera persona el procés que segueix la malaltia del xarampió.

9. Al text trobem referències a diferents moments de la vida del camp:

I gairebé de seguida van haver d'ajornar de nou llurs exploracions per dedicar-se a veremar. (pàg. 82)

Expliqueu a quina època de l'any correspon:

- verema (pàg. 82)
- olives a punt de madurar (pàg. 86)
- caçar bolets (pàg. 93)
- collir espinacs i bledes (pàg. 104)

10. El capítol que heu llegit du per títol "Quadern de la por i de l'estrany". Expliqueu per què té aquest títol. Si no ho sabeu, rellegiu els apartats 29 (pàg. 94), 40 (pàg. 102), 51 (pàg. 109) i 58 (pàg. 114).

3. QUADERN DE LA SORTIDA I DE LA CONSERVACIÓ. TT/3

El primer exercici d'aquest apartat és una activitat oral; per tant, el professor ha d'explicar el procediment a seguir també de manera oral.

Els exercicis següents són activitats que els alumnes han de fer per escrit; l'enunciat se'ls adreça directament. A criteri del professor es poden realitzar oralment; en aquest cas serà aquest qui en dicti les instruccions.

1. A classe, el professor dirigirà la lectura silenciosa dels primers apartats del tercer capítol, un a un, adequant el ritme de lectura al dels que llegeixin més lentament.

Un cop tots els alumnes hagin acabat de llegir, el professor demanarà a un d'ells que faci un resum del que ha llegit (només s'aclariran dubtes de vocabulari si es plantegen de forma espontània).

És convenient que el professor estimuli la participació d'altres alumnes perquè completin o corregeixin qui ha fet el resum, i que només corregeixi paraules o aspectes del que ha dit, si considera que hi ha hagut una distorsió de la comprensió.

2. Llegiu aquest fragment i contesteu les preguntes que hi ha a continuació:

L'Alba, una noia de setze anys, verge i bruna, va prémer l'accelerador per tal que el vehicle superés el pendent dels últims cent metres de camí, i dalt, va tombar cap a l'esquerra. (pàg. 116)

- A l'inici del capítol 3, quants anys han passat des del principi de la novel·la?
- Quina edat tenen ara en Dídac i l'Alba?
- Qui ha ensenyat l'Alba a conduir el tractor?
- On és enterrat l'ésser estrany que l'Alba va matar?
- En quins llocs han viscut l'Alba i en Dídac des que van marxar del seu poble?

3. Definiu les paraules següents. Si d'alguna no en sabeu el significat, esbrineu-lo pel context o bé consultant el diccionari:

Paraula	Definició
<i>Màuser</i>	
<i>Extraterrestre</i>	
<i>Fortor</i>	
<i>Malura</i>	
<i>Cadenera</i>	

4. Per la manera com està escrita la novel·la, els apartats es poden anar agrupant en unitats susceptibles de dur un títol. Feu una divisió dels que heu llegit fins a aquest punt del capítol 3, agrupeu-los per unitats de contingut i poseu un títol a cada grup. Per exemple:

- els dos primers apartats es podrien titular «La fugida»,
- més endavant, podríem posar per títol «Desolació» o,
- en arribar a Barcelona, «Ciutat morta».

5. Un cop tots heu escrit el vostre títol, llegiu-lo en veu alta i justifiqueu-lo davant dels companys i companyes.

6. A l'apartat 7 i següents, la novel·la entra en uns espais geogràfics reals: Montserrat, el Prat de Llobregat, l'Hospitalet, Barcelona; i fa referències a carrers i llocs de Barcelona:

I l'endemà, en endinsar-se per les primeres ciutats industrials que, de lluny, envoltaven Barcelona, van comprendre que, en matèria de desastres, encara no havien vist res. (pàg. 121)

Amb el [Google Maps](#), geolocalitzeu els accidents geogràfics, els pobles i els llocs i carrers de Barcelona que s'esmenten en aquest apartat.

7. A l'apartat 10, l'Alba i en Dídac troben una rulot i decideixen viure-hi. Trobeu la decisió encertada? Per quins motius?

a) La trobo encertada perquè:

- els plats voladors, si tornen, és més probable que no puguin veure'ls
- poden canviar de lloc cada cop que vulguin
- s'estalvien els problemes que comporta mantenir una casa més gran

b) No la trobo encertada perquè:

- corren el risc de tenir un accident cada cop que es traslladin en la rulot
- no hi caben coses que podrien fer-los la vida més còmoda
- en cas de pluja o tempesta estan menys protegits

Completeu les dues llistes afegint-hi els motius pels quals creieu que l'Alba i en Dídac fan bé o malament d'agafar la rulot.

8. Argumenteu en unes deu ratlles alguns dels motius a favor o en contra de viure a la rulot que heu pensat en l'exercici anterior, com si vosaltres fóssiu els protagonistes. Si esteu d'acord d'anar-hi a viure, podeu començar com diu l'Alba: «Estaria bé tenir una caseta així, transportable...» (pàg. 123). Si penseu que és una decisió desencertada podeu començar: «No m'agradaria gens, viure en una barraca com aquesta...».

9. A partir de l'apartat 22, l'Alba i en Dídac busquen, amb l'ajut d'una guia, les biblioteques que hi havia a Barcelona abans de la destrucció:

[...] un matí van entrar el primer carregament de llibres al subterrani del passeig de Gràcia, on, sense gaires llocs entre els quals escollir, decidiren de reunir tots els volums salvats de l'hecatombe. (pàg. 132)

Llegiu atentament els capítols on s'explica què fan per salvar els llibres i després:

- a) Expliqueu breument els esforços que fan l'Alba i en Dídac per salvar els llibres i altres objectes de l'hecatombe (el professor decidirà si l'explicació es fa oralment o per escrit).
- b) A partir de l'explicació que heu fet, escriviu en un full què considereu més important de salvar en un cas com el que descriu la novel·la. Per exemple:
 - els llibres,
 - objectes d'art,
 - joies i diners,
 - gasolina,
 - aigua,
 - ordinadors portàtils,
 - etc.

10. Feu un debat ordenat sobre allò que heu escrit en l'apartat b) de l'exercici anterior. Cada un de vosaltres llegirà les seves raons, en un i altre sentit, i les defensarà davant de les opinions dels altres.

11. Llegiu el fragment següent i, després, continueu la narració, escrivint-ne unes deu línies, en primera persona, com si vosaltres fóssiu en Dídac o l'Alba:

I un dia que passaven amb el jeep per un indret on mai no havien anat, cap a la banda de l'Hospitalet, en Dídac, que conduïa, va frenar sobtadament el vehicle, car a llur davant, entre dos pals llargs clavats a les runes, una peça de roba blanca, probablement un llençol, els barrava el pas amb el seu rètol pintat amb lletres negres, grosses: «Aquí hi ha supervivents.» A la part de sota, una fletxa mal dibuixada apuntava cap a les runes de l'esquerra. (pàg. 136)

12. El capítol que heu llegit acaba amb aquestes frases:

I ella assistia, complaguda, a la seva maduració. Estimava, com si l'hagués escollit ella i no l'atzar, aquell adolescent. (pàg. 153)

El capítol es titula "Quadern de la sortida i de la conservació". Expliqueu en una sola frase per què es diu:

- de la sortida: _____
- de la conservació: _____

13. Comproveu si heu entès bé tot el que heu llegit. Poseu una creu en la casella de Sí o de No, segons si considereu correcte o incorrecte cada enunciat:

Enunciat	Sí	No

L'Alba és una noia d'uns vint anys al començament de la novel·la.		
En Dídac és un noi ros i pàl·lid.		
Després de la destrucció mai no tornen a veure els atacants.		
Com que l'Alba era pagesa no tenen cap problema a l'hora de fer un hort i criar gallines.		
En Dídac sap prou mecànica per arreglar el motor d'un vehicle.		
Poc després d'arribar a Barcelona, l'Alba i en Dídac troben altres persones que havien sobreviscut a la catàstrofe com ells, però ja mortes.		
L'Alba té una arma que podria haver-la presa a un extraterrestre.		
El poble on vivien en Dídac i l'Alba es diu Benaura.		
Entre en Dídac i l'Alba hi ha una relació d'amistat que de mica en mica es converteix en amorosa.		

14. Un cop hàgiu comprovat els errors que heu fet en l'exercici anterior, rellegiu els fragments de la novel·la que corresponen als enunciats que us han plantejat dubtes.

4. QUADERN DEL VIATGE I DE L'AMOR. TT/4

Els exercicis que descrivim a continuació pressuposen abans la lectura completa del capítol 4.

1. L'Alba i en Dídac fan una pel·lícula on filmen l'aspecte que té la ciutat després del desastre:

- a) Poseu un títol a la pel·lícula.
- b) Descriviu amb una sola frase o bé un breu enunciat (oralment o per escrit, a criteri del professor) cadascuna de les escenes que es podran veure a la pel·lícula. Els enunciats de les diferents escenes podrien ser, per exemple:
 - La ciutat de Barcelona després de la destrucció.
 - El port sense vida.
 - Montserrat en ruïnes.

2. L'Alba i en Dídac decideixen mesurar el curs del temps a partir del moment de la destrucció:

Va ser aleshores que l'Alba, amb l'aprovació entusiàstica d'en Dídac, al qual feia gràcia de trobar-se en un començament, decidí d'instaurar una nova cronologia que batejà amb el nom de Temps Tercer i que regiria, retrospectivament, des de l'endemà del cataclisme. (pàg. 156)

En grups de tres o quatre persones responeu les preguntes següents:

- a) Què vol dir "una nova cronologia"?
- b) Com es diu la cronologia que fem servir actualment?

- c) En els llibres d'història trobeu les referències *abans de la nostra era* (o *abans de Crist*, o *abans de l'era comuna*), *la nostra era* (o *després de Crist*, o *era comuna*). Tenint en compte aquesta cronologia, per què creieu que l'Alba i en Dídac parlen de *Temps Tercer*?
- d) A tots els capítols trobeu la referència TT/1, TT/2, TT/3; al costat del títol. Què volen dir aquestes indicacions?

3. Poseu en comú, tots els alumnes de la classe, el que heu parlat en els grups. Podeu servir-vos del procediment següent:

- a) Un portaveu d'un grup llegeix les conclusions de la primera pregunta.
- b) Els altres grups, per torns, diran si han arribat a la mateixa conclusió. En cas contrari diran la seva opinió o afegiran allò que encara no han dit els altres grups.
- c) Ordenadament es discutirà fins a arribar a una conclusió comuna.
- d) El portaveu d'un altre grup encetarà la pregunta següent.
- e) Es repetirà el procés fins a donar resposta a cadascuna de les quatre preguntes.

4. L'Alba no vol que s'aventurin a pilotar un avió:

I el projecte, o el somni, morí allí mateix. Un instant de reflexió va fer veure a l'Alba els perills a què s'exposaven si un dia aconseguien de volar. (pàg. 155)

- a) Feu una llista dels motius que té l'Alba per no volar.
- b) Digueu què faríeu vosaltres. Anoteu també els vostres arguments.

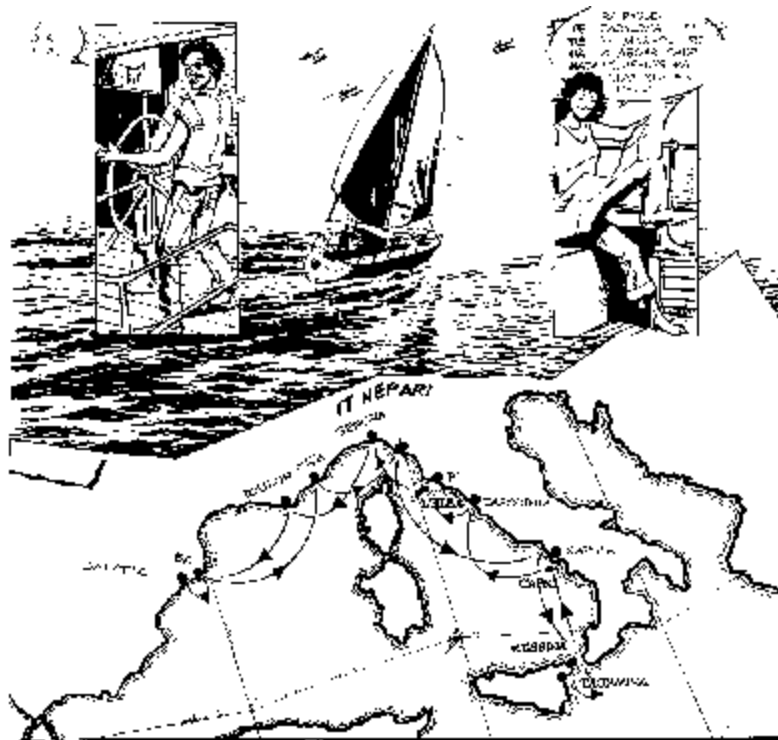
6. Amb l'ajuda del diccionari, definiu les paraules en negreta del fragment següent:

*I tot seguit van **calafatejar** l'embarcació amb una bona capa de **brea** que la deixà, **exteriorment**, com nova. (pàg. 163)*

Paraula	Definició
<i>calafatejar</i>	
<i>embarcació</i>	
<i>brea</i>	
<i>exteriorment</i>	

7. Torneu a escriure el fragment anterior usant paraules que us siguin habituals, sense canviar, però, el registre literari.

8. Observeu el mapa següent i, amb l'ajuda de [Google Maps](#), contesteu les preguntes que hi ha a continuació:



- a) Quins estats del mapa actual d'Europa visiten l'Alba i en Dídac en el seu viatge?
- b) En quin estat actual es troba La Spezia?
- c) Quins volcans veuen l'Alba i en Dídac?
- d) Quin nombre aproximat de quilòmetres fan al llarg del viatge?
- e) Quant de temps dura el viatge?

9. Observeu els dibuixos següents, que corresponen a la versió dibuixada de *Mecanoscrit del segon origen*. Escolliu-ne cadascú un de diferent i feu una narració d'unes 25 línies, on expliqueu l'escena. Després, llegiu en veu alta la narració que heu escrit:

Dibuix 1



Dibuix 2



Dibuix 3



Dibuix 4



10. Llegiu les frases següents i escolliu-ne cadascú una de diferent. Escriviu una narració d'unes 25 línies, on expliqueu l'escena que correspongui a la frase escollida. Després, llegiu en veu alta la vostra narració:

— *Hi podríem aprendre de volar.* (pàg. 154)

— *Deu ser la pel·lícula més llarga que s'ha fet mai.* (pàg. 161)

[...] *a proa, van pintar el nom que duria el remolcador: «Benaure»* (pàg. 163)

— *Al poble deien que els fills uneixen, però es veu que a nosaltres ens passa a l'inrevés, noi.* (pàg. 188)

— *Saps Dídac, que som uns indocumentats?* (pàg. 190)

5. QUADERN DE LA VIDA I DE LA MORT. TT/5

1. *L'Alba, una noia de divuit anys, bruna i prenyada* (pàg. 193). Tots els capítols de la novel·la comencen amb la frase: *L'Alba, una noia de ... anys...* Escriviu en poques frases què explica aquest començament i quina diferència hi ha entre els diferents capítols.

2. El pare de l'Alba havia estat a la presó:

Conservaria els llibres, doncs. I va alegrar-se d'haver tingut un pare com el seu, que havia estat a la presó perquè ella, avui, pogués decidir com decidia. (pàg. 196)

Recordeu què li havia passat al pare de l'Alba i per què havia anat a la presó? Busqueu la pàgina de la novel·la on s'explica aquesta història.

3. Al text podeu observar que en Dídac vol saber si el fill que tindran serà blanc o negre:

*—Jo voldria que fos d'un color com el que tens tu a l'estiu, quan ens toca tant el sol; d'un bru ben fosc, sense arribar al negre. [...]
I va tornar a submergir-se en l'estudi de les lleis de Mendel. (pàg. 198-199)*

Creieu que és possible saber com serà el fill que ha de néixer? Coneixeu les lleis de Mendel? Busqueu-ne informació, si no la teniu. Calculeu com serien els fills de l'Alba i en Dídac segons les lleis de Mendel.

4. Rellegiu el fragment en què l'Alba té un fill:

L'Alba gemegà encara, amb les cames que li tremolaven, i el noi, sense deixar l'infant, amb l'altra mà, oberta, va pressionar a tots dos costats de pubis; la massa fosca, com sanguinolenta, es va desprendre amb un plof i la noia, exhausta, va caure sobre els genolls. (pàg. 209)

Narreu en deu o quinze línies aquesta mateixa escena. Busqueu, si la necessiteu, informació sobre com és un part.

5. A la pàgina 211 en Dídac i l'Alba posen els noms a la seva filla. En Dídac proposa que li posin primer el cognom de l'Alba, *perquè ets tu qui l'ha dut nou mesos i qui l'ha parit*. Hi ha algun país on es posi als nadons el cognom de la mare en primer lloc? Informeu-vos-en. Hi esteu d'acord? Escriviu tres motius a favor o en contra. Contrasteu a la classe les vostres opinions.

7. El fragment següent descriu el moment en què l'Alba troba en Dídac mort:

Era en Dídac, colgat fins als genolls. Al moment d'entrar en uns baixos, per unes raons que ella mai no sabia, el sostre li havia caigut al damunt. (pàg. 228-229)

Què faríeu vosaltres si us trobéssiu, com l'Alba, en aquesta situació (què farien també els nois si fos l'Alba qui trobessin morta)? Continueu la narració d'aquest fragment –escriuiu-ne unes 30 línies– i redacteu el desenllaç que us agradaria que tingués la novel·la.

6. ÉS L'ALBA LA MARE DE LA HUMANITAT ACTUAL?

1. En les pàgines finals del llibre l'editor ens diu que la novel·la és un mecanoscrit trobat fa molt de temps:

Com alguns lectors ja saben i d'altres ignoren, el primer exemplar de Mecanoscrit del segon origen fou descobert ara fa quatre mil dos-cents divuit anys... (pàg 232)

Llegiu atentament aquestes pàgines finals i contesteu les preguntes següents:

- Què vol dir "mecanoscrit"?
- Què significa la datació TT?
- Creieu possible que una sola parella pugui repoblar la terra?

d) Coneixeu algun cas històric semblant (real o procedent de la tradició literària o religiosa)?

2. Llegiu les vostres respostes en veu alta i contrasteu, entre tots els companys i companyes de la classe, les diferents opinions i informacions d'una manera ordenada.

Manuel de Pedrolo
**MECANOSCRIT
DEL SEGON ORIGEN**



edicions 62

III. DESPRÉS DE LLEGIR

Tots els exercicis d'aquest apartat es poden fer oralment, seguint l'esquema de discussió ordenada que hem descrit en l'apartat anterior, o per escrit, amb correcció per part del professor. El professor també pot fer servir els exercicis d'aquest apartat per avaluar el progrés experimentat pels alumnes durant la lectura del llibre.

1. L'ESTRUCTURA NARRATIVA

1. Us deveu haver fixat que els primers cinc capítols de *Mecanoscrit del segon origen* tenen algunes característiques comunes; anoteu aquestes característiques respecte a:

- a) El títol dels capítols.
- c) L'inici de cada capítol.
- d) La durada del temps transcorregut en la narració dels fets de cada capítol.
- e) El començament de cada apartat.

2. Tenint en compte les característiques que heu descrit, redacteu el primer apartat del que podria ser el capítol número sis, continuant la narració de les aventures de l'Alba i en Mar.

3. Poseu títol al capítol que heu iniciat, seguint les pautes dels altres títols de *Mecanoscrit del segon origen*.

4. Ompliu el quadre següent, on podeu observar alguns aspectes de l'estructura de la novel·la. Cal que hi referiu només aspectes essencials de l'obra. Com a exemple, us donem completat el quadern primer:

	Personatges protagonistes	Personatges secundaris	Durada temporal	Entorn geogràfic	Aspectes argumentals
Quadern de la destrucció i de la salvació	Alba i Dídac	els nois, la Margarida i la Xica (si el considerem personatge)	1 any, d'estiu a estiu	el bosc i Benaura	destrucció, supervivència...
Quadern de la por i de l'estrany					
Quadern de la sortida i de la conservació					
Quadern del viatge i de l'amor					
Quadern de la vida i de la mort					

5. Al capítol 6, un editor explica que *Mecanoscrit del segon origen* és una narració trobada fa uns anys i publicada més tard. Heu entès què vol dir aquest darrer capítol? Forma part de la novel·la o és una nota real de l'editor? Escriviu la vostra opinió en dues frases.

6. Segons el que heu llegit al capítol 6, qui seria l'autor de *Mecanoscrit del segon origen*?

7. Justifiqueu el títol d'aquest capítol: "És l'Alba la mare de la humanitat actual"?

8. Expliqueu el sentit de cadascuna de les paraules que configuren el títol de la novel·la, *Mecanoscrit del segon origen*.

9. Trobeu adequat el títol de la novel·la? Se us n'acut algun altre de millor? Si és que sí, quin? Justifiqueu la vostra resposta.

2. L'AUTOR I EL LECTOR DE MECANOSCRIT DEL SEGON ORIGEN

1. Manuel de Pedrolo, a *Mecanoscrit del segon origen*, escriu a l'entorn de temes com les races, les relacions dona/home, l'incest, la guerra, la supervivència... Quina intenció creieu que tenia l'autor en escriure la novel·la? Resumiu la vostra opinió en unes deu línies.

2. Llegiu a classe en veu alta allò que heu escrit. Contrasteu les diferents opinions que s'hagin sentit.

3. Feu una llista dels temes que us han impressionat més en el curs de la lectura. Escriviu-ne els deu que considereu més importants. Contrasteu les llistes dels alumnes de la classe.

4. Destrieu de les llistes els temes que s'hi han repetit més, busqueu informació de cadascun d'ells i organitzeu un debat a classe.

5. Us heu sentit identificats amb algun personatge? Us ha agradat la lectura? Escriviu la vostra opinió i contrasteu-la després amb la dels companys i companyes.

6. Sabríeu imitar o millorar l'estil de l'autor? Feu un esforç d'imaginació i redacteu un capítol breu d'un full i mig (unes 200 paraules). Situeu la narració en el moment en què en Mar té dotze anys. Podeu titular el capítol: "Quadern de l'origen i el retorn. TT/17", o qualsevol altre títol que considereu adient.

7. Us ha agradat llegir *Mecanoscrit del segon origen*? Expliqueu en deu frases allò que més us n'ha agradat i allò que menys. Contrasteu les vostres respostes amb les que heu escrit a l'apartat 1.2.4. del dossier.



Manuel de Pedrolo

**MECANOSCRIT
DEL SEGON ORIGEN**

Nova edició actualitzada amb
un pròleg i amb un apartat final que
ofereix altres alternatives de lectura.



IV. I PER CONTINUAR, TRIEU UNA NOVA LECTURA

Heu llegit una novel·la que potser us ha agradat força o potser no us ha acabat de fer el pes. En qualsevol cas, sempre en podeu triar una altra que us agradi més. Per ajudar-vos a escollir us hem preparat una selecció de possibles noves lectures segons les vostres preferències.

1. Us ha agradat llegir *Mecanoscrit del segon origen*?

SÍ NO

2. Si heu contestat **sí** podeu llegir:

a) Altres obres del **mateix autor**:

Trajecte final. Barcelona: Educaula, 2009 (Educació 62, 42).

Mossegar-se la cua. Barcelona: Educaula, 2011 (Educació 62, 70).

b) Altres novel·les de **ciència-ficció o fantasia**:

ASIMOV, I. *La fi de l'eternitat*. Barcelona: La Magrana, 1995 (L'Esparver, 65).

FUSTER, J. *L'illa de les tres taronges*. Barcelona: Planeta, 2000.

VERDAGUER, P. *El cronomòbil*. Barcelona: Empúries, 1999 (L'Odissea, 105).

HOMS, O. *Terra promesa*. Argentina: Voliana, 2012.

c) Contes de **ciència ficció i fantasia**:

ANTOLOGIES *Futurs imperfectes*. Barcelona: Educaula, 2013 (Educació 62).

Temps al temps. Barcelona: La Magrana, 1994 (L'Esparver llegir).

ASIMOV, I. *Jo, robot*. Barcelona: Proa, 2005 (Proa butxaca, 38).

CALVINO, I. *Marcovaldo*. Barcelona: Labutxaca, 2011.

d) Novel·les que narren **el món després d'una catàstrofe**:

BRADBURY, R. *Fahrenheit 451*. Barcelona: Labutxaca, 2012.

CARBÓ, J. *Calidoscopi de l'aigua i del sol*. Barcelona: La Magrana, 2001 (L'Esparver, 39).

e) Altres novel·les ambientades a **Catalunya en una època anterior a la nostra**:

CABRÉ, J. *La teranyina*. Barcelona: Proa, 2009.

Galceran l'heroi de la guerra negra. Barcelona: Proa, 2006 (Proa butxaca, 46).

RODOREDA, M. *Aloma*. Barcelona: Educaula, 2012 (Educació 62, 16).

f) Novel·les ambientades a la **Catalunya recent**:

ALBANELL, J. *El Barcelonauta*. Barcelona: La Magrana, 2002.

FUSTER, J. *De mica en mica s'omple la pica*. Barcelona: Edicions 62, 2012 (Educació 62, 44).

MORET, X. *Qui paga mana*. Barcelona: Labutxaca, 2010.

g) Novel·les d'actualitat **ambientades fora de Catalunya**:

MANSELL, Henning. *El gos que corria cap a un estel*. Estrella Polar, 2013.

HINTON, S. E. *El noi de la moto*. Barcelona: Estrella Polar, 2012.

MORET, X. *El manuscrit perdut*. Barcelona: Estrella Polar, 2009.

3. Si heu contestat **no** podeu llegir:

a) Altres obres del **mateix autor però de diferent temàtica**:

PEDROLO, M. De. *Joc brut*. Barcelona: Educaula, 2009 (Educació 62, 21). És una novel·la policíaca.

b) Altres novel·les més breus de **ciència-ficció o fantasia**:

PLA, J. *Xantal, la noia digital*. Barcelona: Baula, 2007.

MARTÍN, P. *Una de zombis*. Barcelona: Estrella Polar, 2012.

c) Contes de **ciència-ficció i fantasia**:

ANTOLOGIA *Futurs imperfectes*. Barcelona: Edicions 62, 2013 (Educació 62).

CALDERS, P. *Demà a les tres de la matinada* Barcelona: Edicions 62, 2007 (El Cangur butxaca, 28).

d) Novel·les per a lectors joves que narren **el món després d'una catàstrofe**:

CIRICI, D. *L'esquelet de la balena*. Barcelona: Estrella Polar, 2009 (L'Odissea, 14).

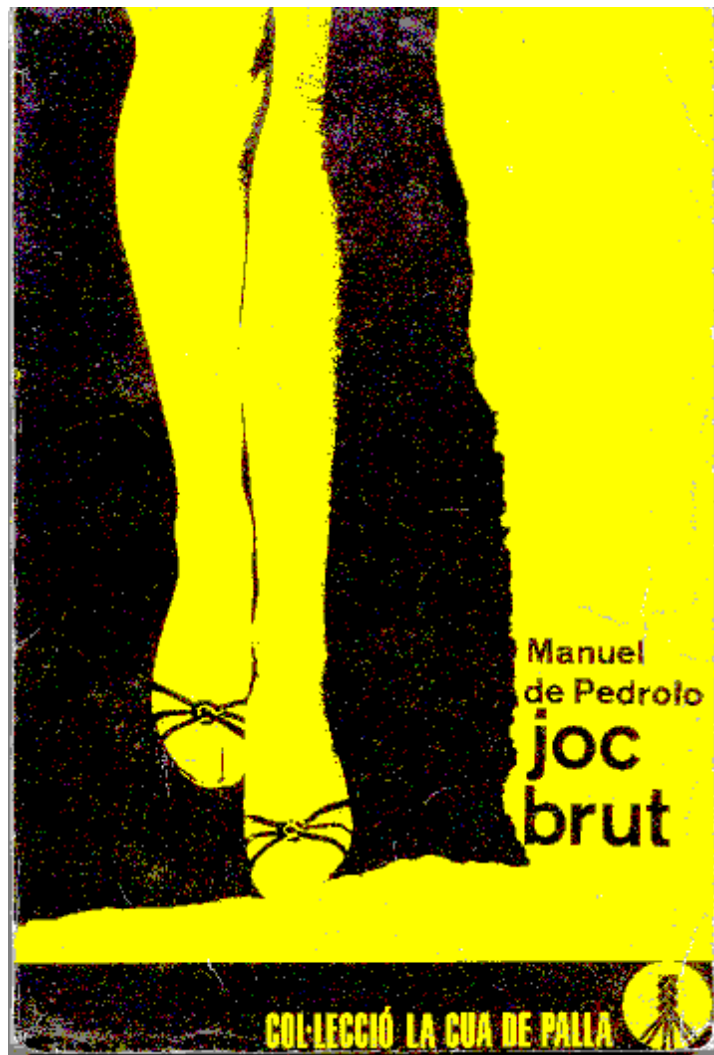
PRADAS, N. *Lior*. Barcelona: Cruïlla, 1995 (Vaixell de vapor. Sèrie vermella, 67).

e) Novel·les breus **ambientades a Catalunya amb protagonistes joves**:

ALCOBERRO, A. *El secret del doctor Givert*. Barcelona: La Magrana, 2004 (L'Esparver jove, 12).

LIENAS, G. *2CV*. Barcelona: Estrella Polar, 2010 (L'Odissea, 25).

Així és la vida, Carlota. Barcelona: Estrella Polar, 2009 (L'Odissea, 17).



***JOC BRUT* (1965)**

V. ABANS DE LLEGIR

1. LA NOVEL·LA POLICÍACA

Abans d'endinsar-nos en la lectura de la novel·la *Joc brut*, de Manuel de Pedrolo, parlarem de les característiques d'aquest gènere literari i dels autors que l'han conreat (també anomenada de lladres i serenos, o detectivesca). Començarem per autors catalans, dels quals potser alguns de vosaltres ja heu llegit alguna obra.

1. Llegiu els fragments següents:

El dormitori de la Júlia semblava una cort: llosques per terra, vestits tirats de qualsevol manera, roba interior bruta, el llit per fer, un flascó de colònia trencat damunt el tocador i tota la típica munió de punyetes que omplen els quartos de les dones, escampades per terra, per damunt del llit, mig trencades, malmeses.

Talment com si algú s'hi hagués barallat.

La Júlia era a la cuina. Jeia de bocaterrosa, davant el tub de goma del gas. I un xiulet sinistre s'escapava encara, empudegant-ho tot. Vaig ajupir-me i vaig tancar l'aixeta de pas. La Júlia només duia una camisa de dormir que se li arregussava més amunt de les natges, descobrint impúdicament la seva pell, ratllada per la franja del banyador. Instintivament vaig cobrir-li les cuixes. Anava descalça d'un peu. A l'altre hi duia una xinel·la vermella.

Estava a punt d'encendre un cigarret, quan vaig recordar que el gas no havia marxat del tot, i que hi havia el perill que explotés. Llavors vaig anar al lavabo, obrint totes les finestres que trobava, i m'hi vaig rentar la cara i les mans. Com si estigués brut. I és que ho estava. Massa mort al meu voltant. (pàg. 32)

Jaume Fuster, *De mica en mica s'omple la pica*

Quan estava a punt d'aturar el cotxe i de fer-la baixar, amb una excusa qualsevol, la ràdio va començar a xerrotejar. Invocaven el patriotisme, la indignació popular, el sacrilegi comès. Un representant de l'ajuntament va fer unes declaracions i va dir que la festa s'havia suspès, tanta era la ràbia que tenien. A més, el vigilant havia estat ferit greument i els metges no sabien si se'n sortiria. Vaig tancar la ràdio precipitadament. De cop i volta ens havíem convertit en els enemics públics número u del País Valencià. (pàg. 12-13)

Jaume Fuster, *La corona valenciana*

—Anit em va succeir una cosa bastant desagradable. És possible que li faça gràcia, però li pregue que ho dissimule. Em posa nerviós que es riguen de mi. Bé, Butxana, m'han assaltat el xalet.

El detectiu estigué a punt d'esclatar en rialla. Ho hauria fet si la Star no hagués estat tan a prop del comissari. Tampoc el semblant de Garcia no ho aconsellava. El més convenient seria fer una llarga pipada a la cigarreta. La féu.

—Continue, comissari.

—Fou a la matinada, mentre la meua dona i jo ens distreïem amb una partida d'escacs. Com que no m'havien robat mai i no esperava ser víctima d'un robatori, utilitze poques precaucions. Normalment tenim els finestrals ben oberts i les poques coses de valor que hi ha a casa es poden trobar sense massa escorcoll.

—¿I com sap que succeí durant la partida? —féu ara Butxana, entusiasmant-se.

—El gos va lladrar.

—¿I no aconseguí detindre'l?

—*Quan el Rufo donà l'avís, el lladre escapava amb una moto que no vaig poder identificar.* (pàg. 54-55)

Ferran Torrent, *No emprenyeu el comissari*

Després de llegir aquests tres fragments, segurament ja us podreu fer una idea de què tracta cadascuna de les novel·les, bé perquè ja n'heu llegit d'altres d'aquestes mateixes característiques, bé perquè en coneixeu els autors o perquè heu vist pel·lícules amb arguments similars. Digueu, en un parell de frases, quin us sembla que pot ser el tema de cadascuna:

<i>De mica en mica s'omple la pica</i>	
<i>La corona valenciana</i>	
<i>No emprenyeu el comissari</i>	

2. Si n'heu llegit alguna de les tres, o alguna altra que s'hi pugui assemblar, expliqueu-ne breument l'argument als vostres companys. Abans de fer-ho, penseu detingudament el que voleu dir i l'ordre que heu de seguir en la vostra exposició, i apunteu-ho a la llibreta.

També podeu explicar en quines circumstàncies la va llegir (per exemple, si us la van regalar, si us la van comprar a casa, si us la van fer llegir a l'escola, etc.). Per acabar, en podeu donar la vostra opinió i, si és possible i ho recordeu, dir en quina part de l'obra estarien situats els fragments que hem reproduït.

3. Busqueu a la biblioteca del centre altres novel·les de Jaume Fuster i de Ferran Torrent, fixeu-vos en les il·lustracions de les cobertes i en els títols, i fullegeu-les. Proveu d'esbrinar quin és el tema de cadascuna:

Títol de l'obra	Il·lustració de la coberta	Tema

4. Pregunteu als vostres companys si han llegit alguna de les novel·les anteriors i, en cas afirmatiu, demaneu-los de què tracten. Després de fer tot això, podeu llegir el text de contracoberta de les obres i comprovar si n'heu encertat, més o menys, el tema.

5. Heu llegit alguna novel·la policíaca o “de lladres i serenos”? Coneixeu altres autors d'aquest gènere, a més de Jaume Fuster i Ferran Torrent?

- a) Els que respongueu afirmativament la pregunta anterior, podeu explicar als altres companys quines són les característiques d'aquests tipus de novel·les?
- b) Si no n'heu llegit mai cap, amb els elements que hem treballat fins aquí, podeu fer una llista a la pissarra de les característiques que creieu que té el gènere policíac i discutir-les entre tots.
- c) Després anoteu a la llibreta, com a recordatori, les característiques de la novel·la policíaca.

1.1. La novel·la d'intriga

1. Observeu ara aquests fragments de novel·les d'autors estrangers:

—La policia també té notícies! —va remugar Leduc.

Estava amoïnat. No volia que semblés que anava a veure Maigret per posar-lo al corrent. Potser, fins i tot li havien demanat que no li digués res de la investigació oficial.

—Novetats de Samuel?

—Justa! Primer ha arribat la seva fitxa. Després, Lucas, que fa temps es va haver d'encarregar del seu cas, ha trucat des de París per donar més detalls.

—Explica!

—No saben exactament d'on és. Però hi ha bones raons per creure que va néixer a Polònia o a Iugoslàvia. En qualsevol cas, en algun indret de per allà! Era un home taciturn, a qui no agradava parlar dels seus negocis. Tenia una botiga a Alger. Endequina de què?

—Una cosa ben discreta. N'estic segur!

—Compra-venda de segells de correus!

Maigret estava encantat, perquè allò encaixava perfectament amb l'individu del tren.

—Un comerç de segells que amagava una altra cosa, és clar! El més gros és que estava tan ben muntat que la policia no es va adonar de res, i que ha calgut un crim doble perquè... Repeteixo grosso modo el que ha dit Lucas per telèfon. La botiga en qüestió era, si fa no fa, una de les més grans fàbriques de falsificació de passaports i, sobretot, de contractes de treball. Samuel tenia corresponsals a Varsòvia, a Vilna, a Silèsia, a Constantinoble... (pàg. 70-71)

George Simenon, *El boig de Bergerac*

Varen anar a buscar el cambrer alemany, però aquest declarà que no sabia res de l'assumpte i les preguntes no varen servir pas per aclarir-ho. Un altre aspecte acabava d'afegir-se a aquesta sèrie de petits misteris aparentment mancada de propòsit que s'havien succeït amb tanta rapidesa. Deixant a part tota la llòbrega història de la mort de Sir Charles, ens restava un seguit d'incidents inexplicables tots en l'espai de dos dies, que incloïen la rebuda de la carta, l'espia amb barba negra de dins del cabriolé anglès, la pèrdua de la bota nova, la pèrdua de la bota vella negra i, ara, la troballa de la bota marró nova. Holmes seia en silenci dins del cotxe mentre tornàvem a Baker Street, i jo coneixia per les seves celles enlairades i el seu aspecte entusiasmat, que la seva ment, com la meua, estava ocupada intentant bastir una mena d'esquema en el qual tinguessin cabuda tots aquests episodis estranys i aparentment desconectats. Es va passar tota la tarda i fins tard al vespre, perdut entre el tabac i els seus pensaments. (pàg. 52-53)

Sir Arthur Conan Doyle, *El gos dels Baskerville*

El coronel Johnson romangué una estona mirant Sugden de fit a fit abans d'etzibar-li entrebancant-se:

—¿Em veniu a dir, superintendent, que aquest és un d'aquells casos misteriosos que es llegeixen a les novel·les policiaques, on un home mor assassinat dintre d'una habitació tancada amb pany i clau, per un fenomen aparentment sobrenatural?

Un somriure molt tènue va bellugar el bigoti del superintendent, mentre replicava tot seriós:

— Jo no crec que sigui tan enrevessat com tot això.

El coronel va respondre:

—Suïcidi. Ha de ser un suïcidi!

— On és l'arma llavors? No, senyor, no pot ser un suïcidi.

— Aleshores com s'ha escapat l'assassí? Per la finestra?

Sugden ho negà amb el cap.

—Tinc el pressentiment que no.

—Però heu explicat que la porta estava tancada amb clau per dintre... —El superintendent assentí. Es tragué una clau de la butxaca i la va deixar sobre la taula.

—Sense empremtes digitals —els anuncià—. Però fixeu-vos en aquesta clau, senyor. Doneu-hi una ullada amb aquella lupa d'allà.

Poirot s'inclinà. Ell i Johnson examinaren plegats la clau. El cap de policia proferí una exclamació.

—Per Déu, ja ho veig. Aquestes petites rascades de la punta. Les veieu, Poirot?

—Sí que les veig. Això vol dir que han girat la clau des de fora, no? L'han girada mitjançant un estri especial que travessava el pany i atrapava la clau. Possiblement s'aconseguiria amb unes senzilles alicates. (pàg. 80-81)

Agatha Christie, *El Nadal d'Hèrcules Poirot*

2. Segurament ja deveu conèixer algun d'aquests tres famosos autors, o tots tres. Fins i tot és probable que n'hàgiu llegit alguna obra o que hàgiu vist alguna pel·lícula basada en les seves novel·les. Si es així, expliqueu breument les obres que heu llegit o les pel·lícules que heu vist:

Autor	Títol de l'obra o de la pel·lícula	Argument

Si mai no n'heu llegit res i tampoc no n'heu sentit a parlar, busqueu-ne informació a la biblioteca del centre (segur que hi ha llibres seus) o en qualsevol enciclopèdia en línia. Amb la informació que heu recollit també podeu omplir el quadre anterior.

3. Ara segurament ja sabreu que aquests tres escriptors han creat detectius de ficció que resolen els casos misteriosos: l'inspector Maigret, Sherlock Holmes i Hèrcules Poirot (o la senyoreta Marple), respectivament. Cadascun d'aquests detectius té unes característiques determinades que els han fet famosos arreu del món. Busqueu-ne informació i discutiu a la classe quines són aquestes característiques.

4. Amb l'ajut de l'enciclopèdia en línia i del professor, feu un dibuix d'un d'aquests tres detectius. Després podeu triar el millor de la classe i reproduir-lo a la revista del centre.

5. Escolliu una pel·lícula d'intriga que cap de vosaltres no hagi vist i passeu-la a l'aula. És preferible que estigui basada en una obra d'aquests autors que estem treballant. Si no pot ser, qualsevol pel·lícula serveix, sempre que sigui bona i que hi hagi els elements típics d'aquest gènere: que es plantegi un problema (un robatori, un crim, una desaparició...), que hi hagi diversos sospitosos i que es doni una situació que permeti la descoberta del culpable per deducció lògica. Mentre la veieu, feu les activitats que us proposem:

- a) Un cop s'ha plantejat el problema i s'han presentat els sospitosos, atureu la pel·lícula i escriviu quin us sembla que pot ser el culpable i el motius que l'han mogut a cometre el crim (o el robatori).
- b) A la classe següent feu grups de quatre o cinc persones. Cada grup es posarà a treballar amb els possibles sospitosos per mirar d'esbrinar quin pot ser el culpable i quins motius podia tenir per cometre el delictes. Podeu utilitzar els apunts i les notes que heu pres el primer dia. Després de discutir-ho els membres del grup, proposeu un culpable i uns motius. També podeu intentar que tota la classe arribi a una conclusió comuna.
- c) A la tercera sessió, acabeu de passar la pel·lícula per saber la solució del cas. Si ningú no l'ha encertada, comenteu-ho col·lectivament. Si algun grup l'ha endevinat, demaneu-li que expliqui com ha arribat a les seves conclusions.
- d) Un cop acabat el treball, podeu omplir la fitxa següent com a recordatori:

Fitxa de la pel·lícula

Títol: _____

Director: _____

Actors: _____

Guionista: _____

Música: _____

Sinopsi de l'argument: _____

Què és el que més us ha agradat? _____

Heu endevinat qui era l'assassí? _____

Heu estat pendents del final? _____

Us ha enganxat, la pel·lícula? _____

Per què? _____

Us ha agradat: el director, els actors, l'argument, algun altre aspecte?

És una pel·lícula d'intriga _____

Quins elements considereu d'intriga o de suspens? _____

Com es crea la intriga en la pel·lícula? _____

Com l'hauríeu fet acabar vosaltres? _____

6. Amb la informació que ara teniu, ja podeu explicar què és una novel·la d'intriga. Digueu quins són els elements imprescindibles per escriure una novel·la d'aquest tipus.

7. Tot i que coneixeu poques coses de cadascun dels detectius que hem treballat, podreu dir quin de tots tres, Hèrcules Poirot, Sherlock Holmes o l'inspector Maigret, us agrada més i per què. Digueu quin mètode us sembla que utilitza cadascun per descobrir els culpables.

8. A un company vostre li han pres el llibre de Manuel de Pedrolo que esteu llegint. Dividiu el grup classe en dos grups de sospitosos i en dos grups de detectius (o el nombre que calgui en funció del total d'alumnes).

- a) Cadascun dels membres dels grups de detectius podria començar la indagació dient allò que cregui que pot servir per trobar el llibre o proposant alguna iniciativa per organitzar la recerca. Anoteu a la llibreta les preguntes que penseu fer i com teniu intenció d'organitzar-vos.
- b) Els membres dels grups de sospitosos s'han de posar d'acord en quin personatge interpreten (del qual hauran de detallar unes característiques mínimes i el mòbil del

robatori: per exemple: sóc un sense sostre, i puc haver robat el llibre perquè no tinc diners) i decidir qui és el lladre (ho han de comunicar al professor).

- c) Aparelleu un grup de sospitosos i un grup de detectius. Mentre els dos grups actuen, els altres grups els observen i prenen notes de cara a la valoració de les intervencions. Els detectius d'aquest grup hauran d'interrogar els sospitosos de l'altre grup per tal de trobar el lladre.

Cal fixar el temps de durada de l'activitat; per exemple, es poden deixar set o vuit minuts a cada grup per localitzar el llibre. Evidentment, cada grup pot fer servir el mètode que cregui més convenient per trobar-lo.

Heu d'actuar i interrogar els companys sospitosos i esbrinar, per exemple:

- a quina hora ha estat vist el llibre per darrera vegada,
 - qui ha estat el darrer que l'ha vist,
 - qui s'ha quedat sol a l'aula, etc.
- d) Cal que tingueu en compte que el més important són les preguntes que fareu i la manera com us organitzareu per trobar el llibre. En acabar, podeu comprovar si tots els grups heu fet preguntes similars i si heu coincidit en la manera d'organitzar-vos.
- e) Independentment de si han encertat o no el culpable, a l'hora d'avaluar les intervencions dels detectius cal valorar la consistència i la versemblança de les hipòtesis. En el cas dels sospitosos, cal valorar els seus arguments de defensa.

9. Dividiu-vos en tres grups; cada grup ha d'utilitzar els mètodes d'un dels detectius, Hèrcules Poirot, l'inspector Maigret i Sherlock Holmes, per resoldre un robatori. Us heu d'inventar l'objecte desaparegut, qui l'ha robat i per quins motius, i el més important: com heu enxampat el lladre. Cada grup ha d'explicar els mètodes utilitzats pel detectiu que representa.

1.2. La novel·la negra

1. Llegiu, ara, aquests tres fragments d'autors de novel·la negra:

—En aquest punt t'equivoques! Qualsevol tipus de persona pot assassinar. Només depèn de les circumstàncies i no té res a veure amb el caràcter. Les persones poden dur les coses molt lluny... I només falta un detall sense importància perquè rebin l'empenta definitiva. Tothom la pot rebre. Fins i tot la teva àvia, ho sé.

—No hi estic d'acord —féu Guy lacònicament.

—Haig de dir-te que he estat a punt de matar el meu pare mil vegades. A qui tens ganes de matar, tu? Els amants de la teva esposa?

—Un d'ells —murmurà Guy.

—Vas estar a punt de matar-lo?

—No, ni de bon tros. Només vaig pensar-ho. —Guy recordà les nits d'insomni, centenars de nits, i com desesperava per assolir la pau en cas que no executés la venjança. ¿Podia alguna cosa haver-li donat l'empenta definitiva aleshores?

Guy sentí que Bruno rondinava:

—Vas estar més a punt de matar-lo del que t'imagines; això és tot el que puc dir-te. (pàg. 32-33)

Patricia Highsmith, *Estranys en un tren*

Rusty Regan havia abandonat una munió de diner i una esposa bella per anar a vagabundejar amb una rossa imprecisa que més o menys estava casada amb un gàngster anomenat Eddie Mars. Regan havia desaparegut tot d'una sense dir adéu a ningú i podia tenir moltes raons per a fer-ho. El general havia estat massa orgullós o, a la primera entrevista que vam tenir, massa circumspecte, de dir-me que l'Oficina de Persones Desaparegudes tenia l'afer entre mans. La gent de l'Oficina de Persones desaparegudes ni es bellugaven, i evidentment no creien que valgués la pena moure's. Regan havia fet el que havia fet i això era cosa personal seva. Jo estava d'acord amb el capità Gregory que Eddie Mars era molt improbable que s'hagués embolicat amb un doble crim només perquè un altre home hagués anat a la ciutat amb la rossa amb la qual ni tan sols no vivia. Podia haver-lo afectat, però els negocis són els negocis, i per Hollywood heu de portar les dents ben serrades precisament per a no estar mastegant a cada moment cabelleres rosses. Si hi hagués hagut barrejada una forta quantitat de diner hauria estat diferent. Però quinze dels grossos no representaven una gran suma per a Eddie Mars. (pàg. 92)

Raymond Chandler, *La gran dormida*

Enterramorts contemplava el tros de vorera on estava estirat el cadàver en un bassal de sang que s'anava eixamplant. Els fars del cotxe il·luminaven amb cruessa el tros fins passat el fanal i les escales frontals d'un cert nombre de cases tronades d'aquella banda de carrer que havien estat una mena de residències privades mig segle abans. La gent que s'havia congregat estava a l'altre cantó del carrer i darrere el cotxe, de manera que tenien les cares fosques a l'ombra, però mostraven una renglera de cames nues de color de rovell i peus negres plans i torçats amb dits enormes. Una vorera de Harlem, va pensar, peus negres i sang vermella i un home mort al terra. Aquest cop resultava ser blanc. La majoria de vegades era negre com les cames i els peus d'aquella gent que ara el mirava de fit a fit. Quanta gent havia vist morta al terra del carrer? No ho podia recordar, només recordava que la majoria era negra. Morts i sense dignitat sobre les voreres brutes. Estirats sobre gargalls assecats, embolcalls enganxifosos de gelats i caramels, xiclets enganxats, burilles bavejades de cigarret, trossos de paper de diari, ossets de carn cuinada, cagarades de gos, olors de pixum, ampolles de cervesa, pots de brillantina; porqueria pudenta i empolsada que els venia al damunt a cada bufada de vent. (pàg. 45)

Chester Himes, *Un cec amb una pistola*

2. Compareu els tres textos que acabeu de llegir amb els fragments d'Agatha Christie, Arthur Conan Doyle i Georges Simenon que hem estudiat anteriorment. Digueu quines coincidències i quines diferències trobeu entre ambdós grups. Definiu cada característica amb una sola paraula o amb una frase curta:

Característiques comunes		Característiques diferents	
Agatha Christie Arthur Conan Doyle Georges Simenon	Patricia Higsmitth Raymond Chandler Chester Himes	Agatha Christie Arthur Conan Doyle Georges Simenon	Patricia Highsmith Raymond Chandler Chester Himes

--	--	--

3. En aquests tres darrers fragments apareixen elements nous que no són freqüents en les novel·les dels autors anteriors; per exemple, la presència de personatges d'ètnia negra, que hi afegirien el component racial. Digueu quins altres elements nous hi apareixen i, amb l'ajuda del professorat, si cal, expliqueu la diferència que hi ha entre aquests autors i els anteriors.

4. Raymond Chandler, en un conte titulat *The simple art of murder*, defineix el món que retrata la novel·la negra com:

[...] un món on ningú no pot caminar tranquil per un carrer fosc, perquè la llei i l'ordre són coses de les quals parlem, però que no practiquem.

No és estrany que un home sigui assassinat, però de vegades sembla estrany que l'assassinin per tan poca cosa i que la seva mort sigui el segell del que anomenen civilització.

D'acord amb aquesta definició, creieu que la novel·la negra reflecteix el món real? Argumenteu la vostra opinió.

5. Hem classificat els primers fragments que hem llegit de Jaume Fuster i de Ferran Torrent com a novel·les de lladres i serenos o novel·les policíiques i n'hem destriat unes característiques comunes.

Els altres fragments que hem treballat, de George Simenon, d'Agatha Christie i d'Arthur Conan Doyle, també els hem classificat com a novel·les policíiques, però hem vist que hi apareixien elements d'intriga i de suspens; per tant, podríem dir que són novel·les policíiques d'intriga i suspens.

I, aquest darrer grup de novel·listes, Raymond Chandler, Patrícia Highsmith i Chester Himes, tenen elements comuns amb els dos anteriors, però incorporen a les seves obres un component de crítica social, element nou respecte dels primers; per aquest motiu d'aquests autors es diu que escriuen novel·la negra. Amb aquesta informació ompliu el quadre següent:

Autor	Títol	Novel·la policíica	Novel·la d'intriga	Novel·la negra
Jaume Fuster				
Ferran Torrent				
Agatha Christie				
A. Conan Doyle				
G. Simenon				
P. Highsmith				

R. Chandler				
Chester Himes				

5. Feu una llista de les característiques que considereu comunes a tots els grups de narracions que hem treballat, des de Jaume Fuster fins a Chester Himes, encara que en els fragments que hem llegit no hi apareguin totes.

2. REGISTRES DE LLENGUATGE

Com ja sabeu, els escriptors fan parlar els seus personatges amb diversos tipus de llenguatge, segons les característiques socials de cadascun. És evident que no és el mateix escriure una novel·la amb uns personatges cultes que amb uns que no ho siguin, amb uns protagonistes joves que amb uns de vells, amb uns de l'extraradi d'una gran ciutat que amb uns del camp, perquè a l'hora de parlar cadascun d'ells ho fa de manera diferent, encara que vulguin dir les mateixes coses.

Doncs bé, aquests tipus de novel·les que estem treballant utilitzen un llenguatge característic (un registre) que, moltes vegades, està ple de paraules, frases fetes i expressions vulgars que volen representar la manera real de parlar dels personatges. Malgrat tot, com podreu veure, són ben diferents els mots que utilitzen uns autors i altres, segons l'època i el lloc on s'hagin escrit les novel·les.

1. Llegiu atentament els fragments següents i fixeu-vos en les paraules i en les frases fetes que utilitzen els diversos autors. Subratlleu les que no conegueu, tot i que el seu significat el podreu deduir fàcilment pel context:

La pregunta, malgrat la calor, em va deixar fred. S'havia adonat que el cotxe... Maleït siga!... Vaig improvisar una història, d'arrel autèntica. Me'n vaig sortir prou bé.

—Treballo per a un peix gros de Santa Pola. Un que va fer calé llarg a l'Àfrica. El cotxe és seu. Jo li faig de xofer. La benzina m'ha agradat sempre i aquest ofici em permet conduir bones carrosses sense haver d'atracar un banc. L'amo ara fa un viatge per mar... té un iot, també..., bé, un transatlàntic, millor dit. Li duc la carretoina al Grau de València per recollir-lo i passejar-lo cap a l'interior...

—¿I què hi feies, a Elx, si havies d'anar cap a València?

L'havia espifiada un cop més. L'Anna s'havia adonat que la història era fula. Me n'havia de desempallegar com fos. (pàg. 17)

Jaume Fuster, *La corona valenciana*

La seva reacció em va sorprendre fins a cert punt. No, en Rodergues no era un dur. Un tauró dels negocis pocs legals. Es veia prou clar que tot i les seves dèries de grandesa, "he pensat", "he decidit", i tot això, es veia prou clar, dic, que ell només era un manat. Em calia veure els peixos grossos. Amb aquell mitjamerda no m'hi entendria pas.

—Escolteu, Rodergues: darrera tot això hi ha un negoci brut. I si m'he d'embrutar les mans vull, també, untar-me-les d'oli. I d'oli d'oliva, del bo i milloret. Digueu als qui organitzen l'operació que vull parlar amb ells. Sé que us cal un brètol capaç de tot per

una mica de calé. Jo sóc aquest brètol, ben cert; però el calé ha de ser més llarg. M'enteneu..., oi que m'enteneu? (pàg. 18)

Jaume Fuster, *De mica en mica s'omple la pica*

—Mireu si aquest pardal porta alguna ferralla.

El ros empunyà una pistola curta i va apuntar-me. El pequinès avançà —tenia els peus plans, el pobre!— i amb compte em tustà les butxaques. Jo vaig fer lentament la volta talment una model s'emprova una peça, sense convicció.

—No pistola —digué amb una veu de rogal.

—Identitat.

El pequinès em ficà la mà a la butxaca interior i en va treure la cartera. L'obrí i n'estudià el contingut.

—Nom: Philip Marlowe, Eddie. Viu a Hobart Arms, Franklin. Llicència particular, insígnia d'assistent, etc. Un tafaner.

Em féu lliscar novament la cartera a la butxaca, em donà una bufetadeta i se separà.

—Foteu-me el camp —demanà Eddie Mars.

Els dos pistolers tornaren a sortir i tancaren la porta. (pàg. 53)

Raymond Chandler, *La gran dormida*

2. Els mots que trobareu a continuació són col·loquialismes o vulgarismes trets dels fragments anteriors; escriviu al costat de cadascun un sinònim corresponent al registre estàndard. Al final de cada exercici hi ha una fila en blanc per si voleu afegir qualsevol altre mot del text que considereu que també es pot incloure en els registres col·loquial o vulgar:

<i>deixar fred</i>	
<i>peix gros</i>	
<i>calé llarg</i>	
<i>fula</i>	
<i>espifiar</i>	
<i>desempallegar</i>	

<i>tauró dels negocis</i>	
<i>manat</i>	
<i>mitjamerda</i>	
<i>negoci brut</i>	
<i>embrutar-se les mans</i>	
<i>untar-me-les d'oli</i>	
<i>brètol</i>	

--	--

<i>pardal</i>	
<i>ferralla</i>	
<i>pequinès</i>	
<i>tafaner</i>	
<i>foteu-me el camp</i>	

Si recordeu haver llegit alguna obra (també pot ser un còmic) que us hagi cridat l'atenció per la seva forma d'expressió o perquè s'hi parli amb algun argot característic, digueu quina és i esbrineu si algú més de la classe la coneix. Feu una llista amb els mots que en recordeu i exposeu el que us sembla que l'autor volia expressar en utilitzar-los.

4. Segur que coneixeu algun col·lectiu que utilitzi un argot amb un significat especial, que només coneixen els entesos, com ara metges, advocats, policies, lladres, etc. Feu grups de treball de quatre persones i inventeu-vos un argot que només entengueu vosaltres. Per exemple, podeu parlar canviant les vocals de les paraules, afegint-hi una síl·laba més, etc.

5. Vosaltres o les vostres amistats utilitzeu alguna mena d'argot, real o inventat, que us identifiqueu? Si és així, com l'heu inventat? Podríeu explicar-nos el significat d'alguns mots?

3. LA NARRACIÓ I LA DESCRIPCIÓ

Quan llegiu una novel·la hi trobeu barrejats elements característics de la narració i elements característics de la descripció perquè, normalment, un escriptor utilitza ambdues tipologies textuais per construir la seva obra: d'una banda, ha d'explicar com són els personatges de l'obra o els indrets i les coses que hi surten, i de l'altra, ha d'explicar què hi passa.

D'una manera general, la descripció serveix per explicar les característiques dels objectes i de les persones, per a la qual cosa necessita molts adjectius. En canvi, la narració serveix per explicar una successió de fets o accions, cosa que implica un ús abundant de les formes verbals. En una novel·la, doncs, són necessàries tant la narració com la descripció.

3.1. La narració

1. Llegiu atentament aquests tres fragments i fixeu-vos en la quantitat de verbs que hi ha. Subratlleu-los amb un bolígraf de color vermell i compareu-ne la quantitat amb la de noms i adjectius. Si voleu, podeu subratllar els noms i adjectius d'un altre color per destacar la diferència entre aquests i els verbs:

Quan Fede deixà la Derbi al vestíbul d'entrada de la finca, una veïna el va informar que havia vist marxar el Nis al cinema del barri. El cambrer, agraït, li donà les gràcies. A la finca, entre el veïnat, existia una mena d'encant protector envers el seu germà. En realitat es tractava d'un temor més que d'un emparament. Sovint, en vida del pare, a les reunions que els veïns acostumaven a fer per tal de resoldre problemes que

afectaven la finca, eixia, d'una manera subtil, la salut del Nis. El pare, capint l'estat d'ànim de la gent, els tranquil·litzava llevant importància al tema. Però el personal no restava massa plàcid i, fins i tot, intentaren suggerir-li la idea d'una recol·lecta, la finalitat de la qual serviria per a mantenir el Nis reclòs en un centre de recuperació mental. La proposta féu que el pare trencàs la relació amb la resta de veïns. La gent s'oblidà del tema, però no pogueren evitar d'exercir d'una mena de bòfia de veïnat. Corrien temps de dèria policial. (pàg. 78)

Ferran Torrent, *No empreneu el comissari*

Al tercer dia després de l'arribada de la carta, el meu pare se'n va anar a visitar un vell amic, el comandant Freebody, que té sota el seu càrrec el fort de Portsdown Hill. Jo em vaig alegrar que se n'anés, perquè em semblava que es trobaria més allunyat del perill si se n'anava de casa. Però, en això, jo estava en un error. Al segon dia de la seva absència, vaig rebre un telegrama del comandant preguntant-me que hi anés immediatament. El meu pare havia caigut en una de les canteres de creta que abunden per aquells entorns, i es trobava inconscient, amb el crani fracturat. Hi vaig anar tot seguit, però se'n va anar sense haver recobrat el coneixement. Pel que sembla, tornava de Farenham, ja entrada la nit, i, com que no coneixia la contrada i no hi havia cap tanca al voltant de la cantera, el jurat no va vacil·lar en emetre un veredict de "Mort per causes accidentals". Malgrat la cura amb què vaig examinar cada un dels fets relacionats amb la seva mort, no vaig poder trobar res que pogués suggerir la idea d'assassinat. No hi havien senyals de violència, ni petjades, ni robatori, ni s'havia vist cap foraster per les carreteres. I amb tot, no cal pas que us digui que jo no estava tranquil i que gairebé estava segur que s'havia ordit un abominable complot al voltant del meu pare. (pàg. 106)

Sir Arthur Conan Doyle, *Les aventures de Sherlock Holmes*

El tribunal estava molt divertit. Els experts en empremtes digitals no podien posar-se d'acord en les seves classificacions. Un ferreter, la botiga del qual havia visitat Miriam el dia anterior a la seva mort, va fer-se un embull sobre si la persona que havia acompanyat Miriam havia estat un home o una dona, i més rialles amagaven el fet que li havien manat que digués un home. L'advocat de Guy féu un parlament sobre l'escenari del crim, les contradiccions de la família Joyce, les declaracions jurades que tenia a la mà, però Guy estava segur que la seva pròpia franquesa l'absoldria de qualsevol sospita.

El jutge d'instrucció suggerí en el seu informe que el crim semblava haver estat comès per un maníac que desconeixien la víctima i els seus acompanyants. La sentència va recaure sobre «una persona o persones desconegudes», i el cas fou transferit a la policia.

L'endemà Guy va rebre un telegrama, precisament quan sortia de casa de la seva mare. (pàg. 110)

Patricia Highsmith, *Estranys en un tren*

2. Hem suprimit tots els verbs del fragment següent. Escriviu els verbs que vulgueu en els espais que hem deixat en blanc. Recordeu que el fragment ha de ser coherent, encara que el significat del text canviï:

Quan Fede _____ la Derbi al vestíbul d'entrada de la finca, una veïna el _____ que _____ el Nis al cinema del barri. El cambrer, _____, li _____ les gràcies. A la finca, entre el veïnat, _____ una mena d'encant protector envers el seu germà. En realitat es _____ d'un temor més que d'un emparament. Sovint, en vida del pare, a les reunions que els veïns _____ per tal de _____ problemes que _____ la finca, _____, d'una manera subtil, la salut del Nis. El pare, _____ l'estat d'ànim de la gent, els _____ importància al tema. Però el personal no _____ massa plàcid i, fins i tot, _____ -li la idea d'una recol·lecta, la finalitat de la qual _____ per a _____ el Nis _____ en un centre de recuperació mental. La proposta _____ que el pare _____ la relació amb la resta de veïns. La gent s' _____ del tema, però no _____ d' _____ d'una mena de bòfia de veïnat. _____ temps de dèria policial. (pàg. 78)

Ferran Torrent, *No emprenyeu el comissari*

3. Quan acabeu d'escriure el text, feu grups de quatre per comentar com us ha sortit; compareu els diversos textos elaborats en el grup i escolliu-ne un. Finalment, llegiu el text escollit en veu alta per a tota la classe.

4. En els textos anteriors hi ha molts verbs. Quina idea us sembla que volien transmetre els escriptors als lectors amb aquesta abundància? Quina idea us ha suggerit a vosaltres la lectura dels fragments?

5. Escriviu un text de 10 ratlles com a màxim, utilitzant quinze d'aquests verbs:

aixecar, veure, abonar, sortir, accidentar, trobar, aclarir, acollir, estimar, menjar, llevar, entrar, enlairar, seure, circular, voltar, engegar, tornar, acumular, complicar, passar, rentar, escoltar, sentir, parlar, entendre, avariar, trencar, venir i estar.

6. Escriviu un text de 10 ratlles com a màxim, utilitzant tots els verbs que pugueu dels que us donem a continuació (com més verbs useu, millor):

escurar, abellir, abolir, capbussar, tastar, recaure, recaptar, esdevenir, reeixir, degotar, erigir, péixer, lloar, romandre, decretar, ensorrar, oir, albirar, adobar, dilucidar, captivar, cuitar, recloure, raure, avenir-se, lluir, plovisquejar, tutelar, transmetre, vagarejar, sovintejar, ensopegar i pregar.

3.2. La descripció

1. Llegiu atentament els fragments següents i resumiu-ne el contingut en quatre ratlles:

Abans d'entrar a la botiga restà un moment mirant l'aparador fent temps, ja que el perit, un home que lluia canes a les patilles, atenia en aquell moment una dona d'edat avançada. Fede observà amb atenció un gran radiocasset, marca Sanyo. L'aparell

semblava l'últim model amb què la indústria japonesa havia sobtat el mercat, amb una simetria moderna i un preu bastant convincent.

Amb la mirada, Fede examinà l'interior del local. Era una tenda de dimensions reduïdes amb dues taules de treball. Una, la que enfrontava amb la porta d'entrada, l'ocupava l'home que havia vist des de l'exterior i que semblava l'amo, a jutjar pel posat dominador que exhibia. Li somrigué de la taula estant. En un costat del local, un jove seia capficat desmuntant unes peces. Ni tan sols observà la presència del cambrer quan dringà la campaneta de la porta. (pàg. 79-80)

Ferran Torrent, *No emprenyeu el comissari*

“Va desaparèixer, el matí del dia 14, un senyor anomenat Hosmer Angel. Uns 5 peus, 7 polzades d'estatura, robust, de pell groguenca, cabells negres, amb una petita calba en el centre, espesses patilles i bigoti negre; duu ulleres fosques, lleugera dificultat en el parlar. L'última vegada que se'l va veure, duia una levita negra amb solapes de seda, armilla negra, albertina d'or i pantaló gris de xeviot Harris, amb polaines fosques sobre botes amb costat de goma. Se sap que treballava en una oficina de Leadenhall Street. Qualsevol persona que proporcioni ...”, etc., etc. (pàg. 67)

Sir Arthur Conan Doyle, *Les aventures de Sherlock Holmes*

Era un home vestit de gris, tot ell gris, excepte les sabates negres i enllustradíssimes, i dos diamants escarlata a la corbata de setí gris que semblaven diamants sobre els quadres del tapet de la ruleta. Camisa grisa i vestit d'americana encreuada de franel·la tova, ben tallat. En veure Carmen es tragué un barret gris i els cabells que deixà al descobert eren grisos i tan fins com si els haguessin cardat. Les celles grises i espesses tenien aquell aire indefiniblement masculí. Tenia un mentó llarg, un nas de ganxo, ulls grisos i pensarosos que semblaven oblics perquè la parpella superior tenia un replec que queia sobre l'angle mateix de l'ull.

Va romandre allà, tot ell correcte, amb una mà a la porta, que quedava al darrera seu, l'altra aguantant el barret gris que copejava moderadament contra la cuixa. Tenia una mirada decidida, però no la dura mirada d'un tipus dur. Més aviat la duresa d'un cavaller de moltes hores de vol. Però no era un cavaller. Era Eddie Mars. (pàg. 50)

Raymond Chandler, *La gran dormida*

No emprenyeu el comissari

Les aventures de Sherlock Holmes

La gran dormida

2. Al primer fragment, el Fede descriu un radiocasset i la botiga on és aquest aparell. Vosaltres heu de fer el mateix. Descriviu un objecte de casa vostra que recordeu i el lloc on es troba. Si us és més fàcil fer-ho amb l'objecte al davant, podeu descriure'n un de la vostra classe i l'espai físic on està situat.

3. Al segon fragment es descriu una persona. Vosaltres heu de fer el mateix. Heu de descriure un familiar o un amic i, si us és més fàcil fer-ho tenint el model al davant, un company de classe o el vostre professor o professora. (Com heu vist, A. Conan Doyle parla de peus i polzades per explicar les mides d'una persona perquè utilitza el sistema mètric anglosaxó, vosaltres heu d'utilitzar el sistema mètric decimal.)

4. Hem tret tots els substantius i els adjectius del fragment de Raymond Chandler, perquè vosaltres empleneu els buits amb els noms i els adjectius que vulgueu. Heu d'aconseguir que el text tingui sentit, encara que no sigui el mateix que el del fragment original:

Era un _____ de _____, tot ell _____, excepte les _____
_____ i _____, i dos _____ a la
_____ de _____ que semblaven _____ sobre els
_____ del _____ de la _____. _____ i _____
d'_____ de _____, ben _____.
En veure _____ es tragué un _____ i els _____ que
deixà al _____ eren _____ i tan _____ com si els haguessin
cardat. Les _____ i _____ tenien aquell _____
indefectiblement _____. Tenia un _____, un _____ de
_____, _____ i _____ que semblaven _____ perquè
la _____ tenia un _____ que queia sobre l'_____
mateix de l'_____.

Va romandre allà, tot ell _____, amb una _____ a la _____, que
quedava al darrera seu, l'altra aguantant el _____ que copejava

moderadament contra la _____. Tenia una _____, però no la _____ d'un _____. Més aviat la _____ d'un _____ de moltes _____ de _____. Però no era un _____. Era _____. (pàg. 50)

Raymond Chandler, *La gran dormida*

5. Torneu a llegir atentament els fragments de *Les aventures de Sherlock Holmes* i d'*Estranys en un tren* de l'apartat v.3.1. i subratlleu-ne els adjectius, si no ho heu fet encara. Utilitzeu un bolígraf d'un color diferent del que heu fet servir per marcar els verbs. Compareu la quantitat de verbs amb la d'adjectius i digueu quins trets característics de la descripció hi trobeu.

6. Escriviu un text que descriuïu una sensació, com ara fred, calor, por, gana, etc. o un sentiment, com ara tendresa, amor, compassió, etc.

7. Escriviu un text d'unes vint-i-cinc línies on expliqueu algun fet real o inventat. Un cop acabat, analitzeu si hi predominen els elements narratius o els descriptius. Llegiu en veu alta el text de cada un de vosaltres i escolliu el que més us agradi per publicar-lo a la revista del centre.

La vostra opinió

1. Quins tipus de novel·les us agraden més, les que fan moltes descripcions dels llocs i de les persones i van explicant, ben detalladament, tot el que passa o aquelles en què passen moltes coses, encara que no sapigueu ben bé com és la cara dels personatges? Argumenteu la vostra resposta.

2. Heu llegit alguna novel·la que us hagi agradat especialment? Expliqueu a la classe de quina es tracta i per què us ha agradat (és possible que alguns companys coincideixin amb vosaltres). Comenteu les vostres preferències literàries.

4. A PRIMER COP D'ULL

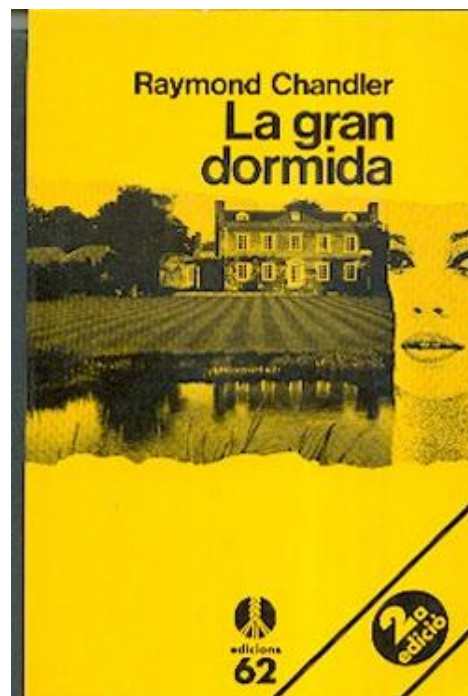
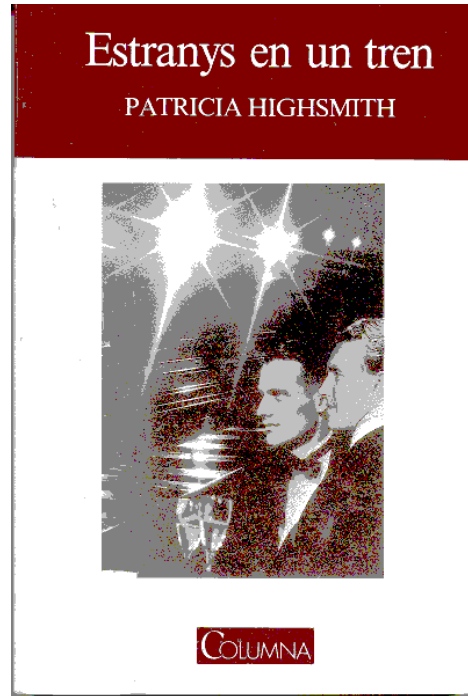
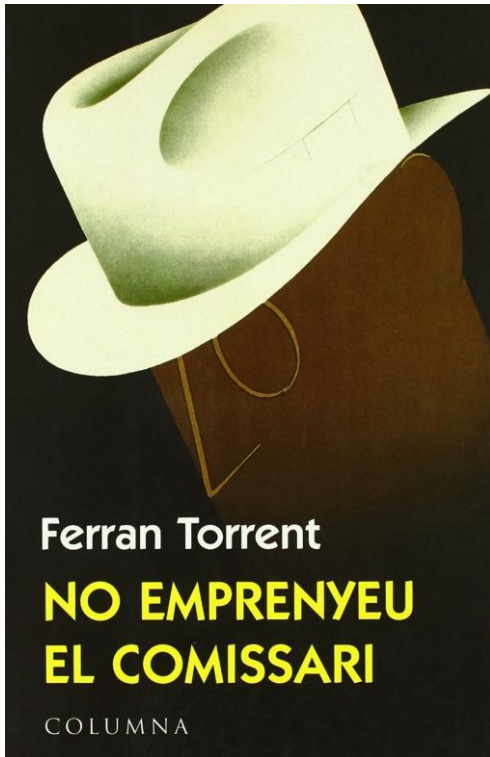
1. Mireu detingudament la coberta de *Joc brut*. Què us suggereix? Quin creieu que podria ser el tema d'aquest llibre? Us ve de gust llegir-lo, veient la fotografia de la coberta? I el títol, què us recorda? Creieu que dóna pistes sobre el seu contingut?

2. Considereu important el títol d'una obra? Quin procediment creieu que segueixen els autors a l'hora de buscar títols per a les seves obres?

3. *Joc brut*, el títol de l'obra, es pot considerar també una frase feta; per tant, l'autor potser l'ha volgut usar per suggerir alguna cosa als lectors abans que comencin a llegir-la. Si vosaltres fóssiu autors i autores de contes o de novel·les, ¿quina mena de títol escollirieu per a les vostres obres: un títol suggeridor, un títol que servís per resumir l'obra, un títol que fes venir ganes de llegir, un títol que fos una frase de l'obra?

4. El títol d'aquesta obra el formen dos mots monosil·làbics, que, a més, constitueixin un joc de paraules. Com totes les llengües, el català té moltes frases fetes i molts jocs de paraules, i és especialment rica en monosíl·labs. Possiblement això va influir l'autor a l'hora de triar el títol de la seva novel·la. Busqueu altres expressions que considereu similars i que siguin també suggeridores per al lector. Per exemple: *Tal dit tal fet*, *O tot o res*, *Nedar i guardar la roba*, *Això fa pudor*, etc.

5. A continuació trobareu reproduïdes algunes cobertes de les novel·les que hem treballat en aquesta part del dossier. Compareu les il·lustracions o les fotografies de cada obra amb el seu títol i esbrineu-ne la relació, si és que considereu que n'hi ha alguna. Digueu quina coberta hauríeu posat vosaltres a la novel·la si n'haguéssiu estat els autors.



6. Feu grups de quatre i prepareu les activitats següents:

- a) Discussiu dins de cada grup si creieu que les cobertes de les obres i els títols estan relacionats i per què. Abans de fer-ho, penseu bé què voleu dir i quin procediment podeu seguir per desenvolupar els vostres arguments i saber defensar-los amb claredat davant els vostres companys. Si cal, escriviu primer en un paper les vostres idees.
- b) Inventeu-vos entre tots quatre el títol d'una obra i dibuixeu la coberta que considereu més adient, seguint l'exemple que més us hagi agradat dels que heu treballat.
- c) Un cop acabada la feina, ensenyeu-la als altres grups i comenteu entre vosaltres quina coberta us ha agradat més. Si n'hi ha alguna d'especialment suggeridora, podeu publicar-la a la revista del vostre centre o penjar-la al tauler d'anuncis dels alumnes.

7. Fixeu-vos en cadascuna de les cobertes i en cadascun dels títols de les novel·les anteriors i digueu quin de tots aquests llibres escolliríeu vosaltres per llegir si es trobessin en una biblioteca; expliqueu-ne els motius.

8. Fixeu-vos en el sumari de *Joc brut* i veureu que aquesta obra s'estructura en quatre parts que tenen els títols següents:

- «El projecte»
- «Els fets»
- «La recerca»
- «Les explicacions»

Us suggereix alguna cosa aquesta estructura? Què penseu que s'explica en cadascuna d'aquestes parts?

5. A L'ENTORN DE MANUEL DE PEDROLO I DE *JOC BRUT*

Sabíeu que...

Manuel de Pedrolo va ser un dels primers autors que va escriure novel·les policíiques en català?

de *Joc brut* se n'han fet més de trenta edicions?

Joc brut va ser la primera novel·la de la col·lecció "La cua de palla" d'Edicions 62 que es va iniciar l'any 1965?

Joc brut és un dels llibres més llegits de Manuel de Pedrolo (se n'han venut més de 200.000 exemplars, de l'any 1965 fins a l'actualitat)?

de *Joc brut* se'n va fer una adaptació cinematogràfica l'any 1974, titulada *La ley del deseo*, que va dirigir Juan Antonio Bardem?

de les obres de Manuel de Pedrolo, se n'han fet diverses adaptacions cinematogràfiques (la novel·la *M'enterro en els fonaments* es va adaptar al cine amb la pel·lícula *La respuesta*, dirigida per Josep Maria Forn, i una altra novel·la, *Proces de contradicció suficient*, es va filmar amb el títol titular *Garum*, sota la direcció de Tomàs Muñoz)?

la biblioteca de Sant Pere de Ribes du el nom de Manuel de Pedrolo?

1. Després de llegir les informacions dels apartats I.2 i V.5, responeu les preguntes següents:

- a) Quina és l'obra més llegida de la literatura catalana?
- b) Quantes novel·les va escriure Manuel de Pedrolo?
- c) En quina editorial es va publicar la primera edició de *Joc brut*?
- d) De quina editorial és l'exemplar que vosaltres teniu?
- e) A quin gènere pertany aquesta novel·la?
- f) Quantes edicions s'han fet de *Joc brut* i de quina edició és el vostre exemplar?
- g) Quina col·lecció va iniciar *Joc brut* i a quina col·lecció pertany el vostre exemplar?
- h) Quins són els llibres més venuts de Manuel de Pedrolo?
- i) Quantes pel·lícules, sèries o còmics s'han fet de les obres de Manuel de Pedrolo?
- j) Per quina raó creieu que d'algunes obres d'aquest autor se n'han fet pel·lícules o sèries de televisió?
- k) Quins indrets geogràfics o premis literaris coneixeu que duguin el nom de Manuel de Pedrolo?

2. Llegiu atentament la biografia de Manuel de Pedrolo a enciclopedia.cat i proveu de descobrir, en la següent sopa de lletres, dades importants de la seva vida, algunes de les seves obres més importants i alguns dels premis literaris que va guanyar:

QWERTYUI OPLJHHGMGTRAPLKI UJAKKMNSJUDFGRES
SMLKVA CONREARTOTSELSEGENERESLITERARISMQUEU
EVANEIXERALARANYOUVASERSOLDATDARTILLERIA
YTSRGHVANEIXEREL1918NHUTRGVACOLLABORAREN
MOLTESREVI STESCATALANESEIVATRADUI RAUTORS
AMERICANS SKITSVATREBALLARALMONEDITORIALG
LODSERGF DOTEUPMNZAXTRHGJMBQISFHBXRDEALTW
RE VQSHOMESI NOUHATOTESLESBESTIESDECARREGA
KMNCENDRAPERMARTINALOMIUMTRAJECTEFINALÑP
SSISONROSESFLORIRANTMOSSEGARSELACUAPOIBE
BHYTLEZEVI CTORCATALARHI EPRUDENCI BERTRANA
AODFSANTJORDI ROMI JOANOTMARTORELLMOIUJANY

3. Pregunteu als vostres familiars si saben qui és Manuel de Pedrolo i si en coneixen alguna obra. Si n'han llegida alguna, pregunteu-los si els ha agradat i l'opinió que tenen de l'autor.

Manuel de Pedrolo
JOC BRUT




edicions 62

VI. COMPRESIÓ

1. L'ESTIL NARRATIU

Si no hagués estat per les seves cames, no hauria passat res. O potser sí. Però hauria passat a algú altre. Jo ho hauria llegit al diari. (pàg. 43)

Manuel de Pedrolo, *Joc brut*

1. Després de llegir el primer paràgraf de la novel·la, expliqueu la seva relació amb la coberta.

2. En aquesta segona part del dossier, dedicada a *Joc brut*, reproduïm tres cobertes de diferents edicions de la novel·la (als encapçalaments dels apartats V, VI i VII). Observeu-les detingudament i després:

- Ordeneu les tres cobertes segons l'antiguitat que penseu que tenen. Escriviu l'any a què creieu que correspon cadascuna.
- Quina coberta trobeu més adequada, d'acord amb el primer paràgraf de la novel·la? Digueu per quina raó.
- Dissenyeu la vostra pròpia coberta per a la novel·la *Joc brut*. Tingueu en compte que ha de tenir format de llibre i que hi ha de figurar de manera llegible el nom de l'autor i el títol de la novel·la.

3. A les primeres frases de l'obra, que serveixen d'introducció general a la novel·la i en resumeixen, en dues ratlles, el contingut, ja hi apareix el jo del protagonista, que ens ofereix una visió fatalista del seu destí, com si ja estigués decidit des de la primera ratlla i no es pogués canviar. El narrador admet que li passarà quelcom terrible, ho sap, però que malgrat tot no ho pot evitar perquè ja està decidit. Imitant el narrador, proveu d'escriure en dues línies un argument que comenci d'aquesta manera:

Si no hagués aixecat la vista del diari, no hauria vist mai...

Si aquell dia no hagués entrat a la floristeria...

4. En les novel·les negres és freqüent que el protagonista, algun altre personatge o tots dos alhora tinguin una visió fatalista del futur en general i del seu en particular. Creieu que és un recurs del novel·lista per dramatitzar o considereu que si els personatges fossin reals també tindrien una visió així? Justifiqueu la vostra resposta.

5. Tot just començada l'obra, ja veiem que el narrador, a més d'utilitzar la primera persona, és un dels protagonistes dels fets, i els lectors podem endevinar que és a ell a qui passarà tot allò que ens vol explicar. Per quin motiu creieu que l'autor ha decidit que el punt de vista del narrador sigui la primera persona?

6. Si vosaltres haguéssiu d'escriure una novel·la, utilitzaríeu la primera persona, tal com ho fa Manuel de Pedrolo, o utilitzaríeu la tercera? Argumenteu la vostra resposta. Per contestar podeu parlar d'implicació personal, de versemblança, de realitat, de fatalitat, etc.

7. Ara, avançant-nos als fets que ens vol explicar l'obra, intentarem descobrir què li passarà al protagonista d'aquesta novel·la. Imagineu-vos què li pot passar, quin pot ser aquest destí que no es pot canviar. Escriviu a la llibreta les idees que tingueu i exposeu-les a la classe, raonant els vostres arguments. Després, a mesura que aneu avançant en la lectura, anireu descobrint si l'heu encertat o no.

La vostra opinió

1. Creieu en l'existència del destí o només el considereu un recurs per a les novel·les?
2. Penseu que els novel·listes imiten la realitat o que només utilitzen la imaginació a l'hora d'escriure les seves obres? Exposeu tres arguments que avalin la vostra resposta.

2. L'OBRA I EL SEU TEMPS

1. *Joc brut* es va publicar l'any 1965. Aquest també és, aproximadament, l'any en què s'esdevenen els fets que s'hi expliquen. A mesura que aneu avançant en la lectura veureu que hi ha moltes coses que han canviat des d'aleshores. L'autor per exemple parla de safareigs públics:

El seu somrís va endur-se tot d'una, sense deixar-ne rastre, les cabòries professionals que m'havien turmentat tota la setmana, i especialment aquell matí, quan en Sorribes va tenir la idea genial d'enviar-me a un del pocs safareigs públics que encara quedaven a la ciutat. Una marca de detergents tenia dificultat amb la venda dels seus productes i, en lloc de pensar que potser fabricaven una barreja mal dosificada, se'ls acudí de consultar l'agència. (pàg. 50)

Possiblement no heu vist mai cap safareig públic, però, si pregunteu als vostres familiars, potser us podran indicar on estaven ubicats els dels vostres pobles i ciutats:

- a) Esbrineu on eren els safareigs públics de la vostra localitat i què hi ha actualment en el lloc que ocupaven; així descobrireu alguns dels canvis urbanístics del lloc on viviu.
- b) Escriviu un text de 25 línies on exposeu què han suposat els canvis esdevinguts al vostre poble o ciutat, des de l'època que s'havia d'anar a rentar al safareig públic fins a la generalització de la rentadora. Si al vostre poble encara es conserva el safareig, expliqueu-ne els nous usos.

2. En el fragment següent, Manuel de Pedrolo també parla de *festejar*, de *viure rellogats*, de la *comuna*, etc.:

—*L'altre dia, quan em vas dir que t'havies de trobar amb algú... No festeges?*

—*No. Per què? Et pensaves que m'havia de trobar amb un xicot...* (pàg. 53)

[...]

Vivíem rellogats, de primer a casa de dues germanes, dues bruixes que ens feien la vida impossible, després a casa d'un matrimoni el cunyat del qual —un home ja granat que també dormia al pis—, intentà de seduir la mare. (pàg. 58)

- a) Creieu que encara s'utilitza aquest mot, "festejar"? Digueu amb quines paraules ho explicaríeu vosaltres.
- b) Expliqueu què vol dir "viure rellogats". Si no ho sabeu, esbrineu-ho preguntant-ho als vostres familiars o amics i mirant-ho en un diccionari.

4. Digueu quines de les coses o de les situacions següents, i d'altres que surten al llibre, abans es consideraven normals i ara ja no ho són. Utilitzeu el quadre que hi ha a continuació i escriviu al costat de les coses o accions referides al passat, aquelles que les han substituïdes:

[...] la humitat se'ns menjava, devorava les tres cadires, els dos llits i la taula, l'armari, tot comprat de vell, usat i miserable. La comuna era fora, al pati, on també calia cuinar amb un fogó portàtil... (pàg. 59)

Safareig públic	
Viure rellogats	
Comuna	
Festejar	
Ràdio	
Màquina d'escriure	

La vostra opinió

1. Penseu quines coses han canviat en general i quines continuen igual des de l'any 1965. Feu una llista de les diferències entre aquell any i l'actualitat. Comenteu-les amb els vostres familiars i afegiu-n'hi d'altres que ells us suggereixin i que us semblin interessants per exposar-les a la classe. Comenteu entre tots aquests canvis i digueu si us semblen positius o negatius, si penseu que la qualitat de vida ha millorat o ha empitjorat, en quins aspectes creieu que s'hauria d'avançar i quines coses creieu que s'haurien de fer.

2. Escriviu unes 15 ratlles sobre algun d'aquests canvis esdevinguts des de l'any 1965 i que considereu que us afecti personalment. Podeu parlar del transport, de la sanitat, de les pensions, de l'ensenyament, de la relació entre els joves, del menjar, de la moda, etc.

3. LA CIUTAT COM A MARC LITERARI DE LA NOVEL·LA

Tot just iniciar la lectura de la novel·la us adonareu que el fets que s'hi descriuen succeeixen a Barcelona i, a mesura que avanceu en la lectura, veureu que la ciutat també ha canviat molt des de la publicació de l'obra fins ara. Quan surtin barris i indrets de la ciutat que conegueu o que hàgiu sentit esmentar, penseu què ha canviat (o què ha pogut canviar) des d'aleshores ençà pel que fa a l'urbanisme, als mitjans de transport, a les diversions, etc.

1. Assenyaleu els canvis urbanístics que conegueu esdevinguts a Barcelona des de la publicació de la novel·la, com la construcció de la Ronda de Dalt i de la Ronda del Litoral, l'ampliació de l'aeroport, etc.

2. Expliqueu oralment quins canvis ha sofert el vostre poble o ciutat en els darrers 50 anys. Parleu-ne a classe i feu una llista de les coses que han canviat i de les que vosaltres encara voldríeu canviar. Poseu-vos d'acord sobre quin és el canvi urbanístic més urgent que necessita el vostre poble o ciutat.

3. La novel·la parla dels tramvies, utilitzats normalment com a mitjà de transport en aquells anys. A Barcelona, durant molt de temps, només n'hi va haver un que anava fins al Tibidabo, el tramvia blau, anomenat així perquè és d'aquest color, però actualment hi ha diferents línies.

- a) Heu vist algun cop un tramvia? Descriviu com funcionen (podeu buscar-ho a enciclopedia.cat).
- b) Expliqueu algun canvi que s'hagi produït en els mitjans de transport en els darrers 50 anys.

4. A l'obra s'esmenten alguns indrets de Catalunya com ara: Almacelles, la Terra Alta, Tortosa, Móra la Nova, etc. Expliqueu-ne algunes característiques, per exemple: on es troben, per què són coneguts, què s'hi fabrica, quin conreu hi ha, etc.

Nom	On es troba	Nombre d'habitants	De què viuen
<i>Almacelles</i>			
<i>La Terra Alta</i>			
<i>Móra la Nova</i>			
<i>Tortosa</i>			

5. Amb [Google Maps](#), geolocalitzeu tots els indrets que surtin a l'obra. All marcadors de cada indret referenciat, introduïu-hi la citació del text que en fa esment i la localització dins del llibre. Completeu aquesta informació amb una imatge relacionada amb el lloc, millor si és de l'època en què s'ambienta l'obra.

6. Descriu en 10 ratlles algun poble o comarca que conegueu. Per fer-ne la descripció, recordeu el procediment a seguir, és a dir, les pautes que us hem marcat en l'apartat v.3.2.

4. LA SOCIETAT

1. Llegint les primeres planes de la novel·la, ja us deveu haver adonat que els protagonistes són dos nois joves que es coneixen en una parada d'autobús. Tot i que els fets passen el 1965, això també pot passar ara, però vosaltres, segurament, no us comportaríeu de la mateixa manera que el Xavier, el protagonista. Què faríeu si, com la Juna, volguéssiu conèixer una noia o un noi? Com iniciaríeu una conversa? Expliqueu-ho.

2. Creieu que la Juna pren el pèl al Xavier perquè ell és una bona persona o perquè ella és molt més llesta? Argumenteu la vostra resposta.

3. Penseu, com el protagonista, que un cop va conèixer la Juna ja no podia fer marxa enrere, que era un camí sense retorn i que el seu destí ja estava escrit en el moment de conèixer-la?

4. Com hauríeu actuat vosaltres si us haguéssiu enamorat d'una noia o d'un noi, com passa a la novel·la, i aquest o aquesta us demanés de fer alguna cosa que consideréssiu mal feta?

5. Escriviu un correu electrònic d'unes quinze ratlles adreçat a un amic, en què us negueu a fer allò que us demana, perquè ho considereu mal fet. Heu d'exposar raons d'ordre pràctic i d'ordre ètic. Per exemple, no voleu agafar el cotxe del vostre pare o mare sense dir-li-ho perquè considereu que no està bé, però també perquè us pot descobrir i la cosa tindria greus conseqüències per a vosaltres, com no deixar-vos sortir, no donar-vos diners, etc.

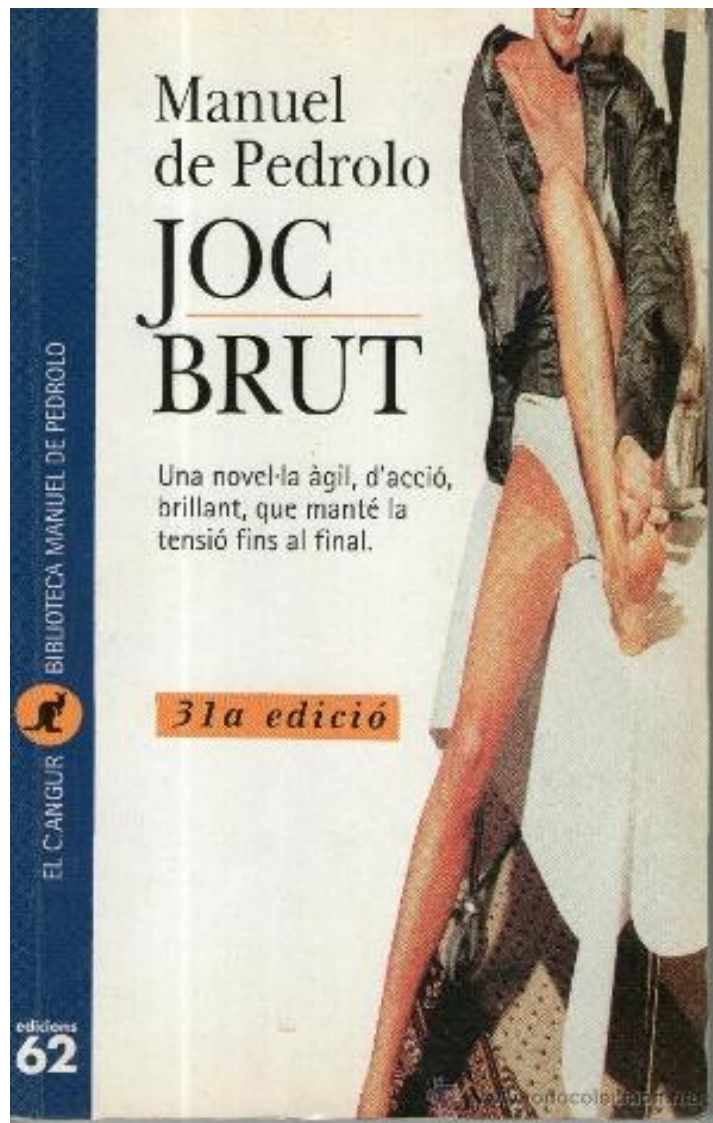
La vostra opinió

1. Creieu que les tècniques repressives (presó) solucionen els problemes de delinqüència de la nostra societat? Què creieu que caldria fer perquè no es produïssin actes delictius?

2. Quines mesures creieu que són més eficaces per prevenir els delictes, les repressives (la presó), les dissuasives (sistemes de seguretat) o les ètiques (està mal fet)? Argumenteu la vostra resposta.

3. Creieu que el robatori està justificat en algunes ocasions (per exemple per no passar gana) o que no ho està mai? Per què?

4. Penseu que si no hi hagués presons hi hauria més delinqüents dels que hi ha ara o creieu que la delinqüència és fruit del nostre sistema econòmic i social? Podeu imaginar-vos una societat sense delictes? Com es podria aconseguir?



VII. DESPRÉS DE LLEGIR

1. JOC BRUT

1. Aquest fragment, que inicia la novel·la, pren tot el seu sentit en els mots finals:

Si no hagués estat per les seves comes, no hauria passat res. O potser sí. Però hauria passat a algú altre. Jo ho hauria llegit al diari. (pàg. 43)

Aquestes línies tant haurien pogut servir per iniciar la història, tal com ha fet l'autor, com per acabar-la. En aquest darrer cas, el condicional del principi adquireix una gran importància. Trobeu adequada aquesta frase del començament de l'obra? Expliqueu-ne els motius.

2. Creieu que aquestes ratlles expressen el sentit general de la novel·la i serveixen de resum? Argumenteu la vostra resposta.

3. Com escriuríeu la primera frase d'aquesta novel·la? Utilitzaríeu les mateixes paraules que Manuel de Pedrolo o no? Tot imitant l'autor, escriviu una frase similar que pugui servir per començar una història i que, alhora, n'avanci el final. Heu d'utilitzar el mateix temps verbal.

4. Hi ha poques novel·les en què una frase tan curta sigui a la vegada tan significativa. Feu grups de quatre i, després de fer una pluja d'idees, escriviu una frase que, com la de l'autor, pugui servir per acabar, per començar o per resumir una novel·la.

Durant deu minuts cada membre del grup va dient el que se li acut; tot això es va escrivint en un paper. Un cop acabat aquest temps es consideren, una per una, les frases que s'han dit i es decideix quina és la més adient. Es poden triar paraules de les frases més interessants i combinar-les per fer una frase enginyosa.

5. En cadascun dels quadres següents hi ha una frase començada; escriviu-ne la continuació (d'una d'elles o de totes) en deu ratlles com a màxim. Teniu deu minuts per fer-ho; després, cada un de vosaltres haurà de llegir en veu alta el que ha escrit als altres companys de classe:

Si el llibre no hagués estat tan avorrit, l'hauria llegit i no hauria vist la cara de l'atracador mentre agafava un ostatge...

Si no hagués perdut l'avió, ara seria morta com tots els altres passatgers, però...

Si no s'hagués rebentat la roda del cotxe, la policia no m'hauria enxampat i ara seria al Brasil, però...

2. ENTORN SOCIAL

1. El protagonista de l'obra, el Xavier, pertany a una classe social més baixa que no pas la Juna; això ho podeu veure per la manera com viu: en una casa sense lavabo, sense telèfon, amb humitats a les habitacions, gairebé sense mobles, sense cuina (ha de cuinar amb un fogó portàtil al pati), etc. Creieu que, si el Xavier hagués estat ric, no li hauria passat el que li va passar? Argumenteu la vostra resposta.

2. Comenteu aquest fragment:

Tres dies després, entre les seves coses, vaig trobar la llibreta de la caixa d'estalvis on em pensava que, després de l'estafa del pis, ja no ens quedava res. Però m'equivocava. D'una manera o altra, aquella formiga havia aconseguit reunir encara prop de cinc mil pessetes. Van servir per a l'enterrament. És a dir, per a pagar en Sorribes, que s'havia portat bé i em deixà els diners que vaig demanar-li. (pàg. 136)

- a) Parleu de l'estafa del pis i dels estalvis de la mare d'en Xavier. Creieu que aquestes coses només passaven abans o penseu que passen sempre?
 - b) Coneixeu alguna persona a qui hagi passat una cosa així, que hagi estat víctima d'un frau, d'un engany o d'una estafa? Expliqueu-ho.
3. Considereu que la situació en què viu el protagonista condiona la seva actuació en els fets que descriu la novel·la? Per què?
 4. Si la Juna i el Xavier haguessin pertangut a la mateixa classe social, creieu que els esdeveniments haurien estat diferents? Per què?
 5. Un cop llegida l'obra, el sentit fatalista que reflecteix la novel·la queda justificat o creieu que l'autor l'exagera? Raoneu la vostra resposta.

La vostra opinió

1. De quina manera creieu que es podrien evitar aquests situacions d'engany i frau? Coneixeu alguna organització que se n'ocupi o algun mitjà públic o privat que lluiti contra el frau? Si no en coneixeu cap, feu una petita cerca a Internet i busqueu-ne alguna. Expliqueu quina finalitat concreta té.
2. En quina mesura creieu que les condicions socials influeixen en la vida de les persones?
3. A quina classe social creieu que pertany la majoria de persones que comet delictes? Què penseu que té més influència en el fet de delinquir: el caràcter de la persona o les seves condicions de vida? Hi ha delictes específics de cada classe social? Sabeu què es vol dir quan es parla de delinqüents de quant blanc?

3. ELS PROTAGONISTES

1. Els dos protagonistes de l'obra, en Xavier i la Juna, representen dos caràcters oposats, dues maneres d'entendre el món: el Xavier és idealista, la Juna és materialista. Aquest fragment de l'obra reflecteix el diferent caràcter dels dos protagonistes:

—*Puc canviar d'ofici, ara que et tinc...*

—*No, Xavier. No sóc egoista, però sóc ambiciosa. Per mi, per l'home que estimi. Potser vull massa... Quan penso que hi ha gent que ho tenen tot, que no han de passar angúnies, maldecaps, i que no ho saben aprofitar!*

—*Val més estimar-se que ser ric, Juna.*

—*Val més estimar-se i ser ric —em rectificà ella.*

—*Però no es pot escollir; jo... (pàg. 65)*

Resumiu en dues ratlles les posicions antagòniques del Xavier i la Juna.

2. Busqueu a la novel·la altres fragments on també es vegi la diferència de caràcters i d'interessos d'en Xavier i la Juna, i comenteu-los entre tots.

3. Enumereu els aspectes positius i els aspectes negatius dels caràcters dels dos protagonistes (per exemple, la Juna és ambiciosa, però, en principi, l'ambició només es considera negativa quan, com en el cas de la nostra protagonista, és exagerada, no té altre objectiu que guanyar diners). Digueu tres característiques que defineixin els dos protagonistes.

4. Descriviu amb cinc adjectius com a màxim els personatges següents de la novel·la:

La mare d'en Xavier	El coronel Virós	Sorribes, el cap d'en Xavier	El policia que deté en Xavier

5. Descriviu el caràcter d'en Xavier i el de la Juna (deu línies com a màxim). Després, feu grups de quatre i defenseu cadascú la vostra descripció davant els altres components del grup. Per argumentar les vostres opinions, ajudeu-vos, si cal, de fragments de la novel·la.

Després de posar en comú les vostres opinions personals, escriviu una descripció entre tots els membres del grup i defenseu-la davant dels altres. Si al vostre grup no arribeu a posar-vos d'acord i no podeu fer una descripció comuna, heu d'explicar-ne els motius.

4. EL LLENGUATGE DE JOC BRUT

1. Tot i que en aquests tipus de novel·les, com hem vist anteriorment, s'utilitza un determinat llenguatge, en aquesta obra, Manuel de Pedrolo no respon als esquemes preestablerts:

Amb en Sorribes, com gairebé amb tothom, calia anar amb mentides. Si li explico la veritat, m'hauria engegat amb un renec: foteu el camp i a la feina. (pàg. 157)

Aquest exemple és un dels pocs que hi ha al llibre on s'utilitza un registre de llenguatge que podríem anomenar vulgar, però que, com hem vist, és molt lluny dels exemples que hem posat en l'apartat v.2, quan parlàvem dels registres de llenguatge de les novel·les policiaques.

Per quins motius creieu que Manuel de Pedrolo va utilitzar un llenguatge tan diferent del que utilitzaven els autors estrangers que feien el mateix tipus de novel·la en la mateixa època? (Tingueu en compte que aquest autor ha estat un dels pocs que en aquells anys va introduir a Catalunya els corrents literaris d'altres països.)

2. Esbrineu el que passava al nostre país l'any 1965, quines eren les condicions polítiques i socials de l'època. Podeu preguntar-ho als vostres pares o als vostres familiars; pregunteu-los també quina era la situació de la llengua i la literatura catalanes. Un cop tingueu aquesta informació, penseu quines raons podia tenir l'autor per escriure aquestes novel·les negres amb un llenguatge tan formal.

3. L'any 1965 la censura al nostre país prohibia divulgar algunes informacions, especialment de caire polític, però també de caire econòmic i social. Si no sabeu què és la censura, informeu-vos-en. Podeu preguntar-ho als vostres familiars, mirar-ho a enciclopedia.cat o demanar-ho als vostres professors. Expliqueu de quina manera pot haver influït la censura en l'obra de Manuel de Pedrolo.

4. Digueu en quina mesura la biografia de l'autor i les seves circumstàncies personals poden haver influït en l'obra que estem treballant i en el tipus de llenguatge que utilitza. Consulteu, si cal, els apartats 1.2 ("A l'entorn de Manuel de Pedrolo i de *Mecanoscrit del segon origen*") i v.5 ("A l'entorn de Manuel de Pedrolo i de *Joc brut*").

5. TREBALLEM LA NARRACIÓ I LA DESCRIPCIÓ

1. En aquest fragment l'autor ens descriu la pistola:

Em va caldre atansar-me a la finestra per a examinar-la a la comparativa llum que entrava de fora. Era una arma negra, una Astra, neta, impecable, estranyament pesada. El carregador era ple i vaig passar una bala tan silenciosament com em fou possible. Així i tot, el minut espetec em féu sobresaltar, m'obligà a immobilitzar-me, un cop més atent al que s'esdevenia passadís enllà, al despatx. No se sentia res. (pàg. 117)

Utilitzant els mateixos recursos descriu els següents objectes:

– *anell*: era un cèrcol ample, polit, estranyament brillant i _____

– *telèfon*: era un aparell sense fils _____

– *nina*: _____

– *gos*: _____

2. Un cop fet l'exercici anterior, completeu cada descripció amb d'altres detalls. Per exemple:

– *era un cèrcol ample, polit, estranyament brillant i de 22 quirats* que lluïa en una mà, blanca, arrugada, molsuda i plena de taques que descobrien la veritable edat d'aquella dama.

– era un aparell sense fils _____

– era una joguina _____

– era una bèstia _____

3. En aquest fragment l'autor ens descriu el coronel Virós, l'home que vol assassinar:

Ella mai no m'havia descrit l'habitació, jo no hi havia pensat mai, però ara la reconeixia. Era una cosa familiar. I ho era l'home, un individu calb, bigotut, vestit amb una jaqueta de pijama d'un color torrat, molt discret, uniforme, alterat només per dues inicials, E. V. brodades a la butxaqueta que, sense això, gairebé no hauria estat possible de distingir. (pàg. 117-118)

Descriviu l'aspecte físic d'una persona d'edat avançada, sense utilitzar els mots *vell/vella* ni *tercera edat*, ni cap adjectiu que qualifiqui el personatge descrit com una persona gran; com als exemples:

– *tenia els cabells blancs, la cara plena d'arrugues, els ulls vermellosos i sense pestanyes...*

– *anava vestida de negre, duia un mocador al cap, caminava arrossegant les cames...*

– tenia _____

– era _____

4. Ara heu de descriure un nen petit seguint el mateix procediment. Per exemple:

– *anava despentinat, tenia els cabells rebecs, duia els genolls pelats, les ungles brutes...*

– *era baixet, amb els cabells plens de fixador, menjava xiclet...*

– anava _____

– era _____

5. Després de descriure el nen de l'exercici anterior, descriuiu el lloc on es troba (pot ser un parc, l'escola, la seva habitació, etc.) sense dir quin és; cal que s'endevini per la vostra descripció. Per exemple:

– *estava assegut jugant amb una galleda i una pala al costat d'un petit llac ple d'ànecs que no paraven de xipollejar i de piular; una mica més lluny se sentia el soroll mecànic i estrident dels cotxes...*

– *anava* _____

– *estava* _____

6. Imitant les descripcions anteriors que fa Manuel de Pedrolo, primer de l'arma i després del coronel Enric Virós, descriu físicament els protagonistes de l'obra, en Xavier i la Juna (cinc línies per a cadascun com a màxim). Les vostres descripcions haurien de reflectir algun tret del personatge que permetés descobrir de qui es tracta sense dir-ne el nom.

7. Busqueu altres fragments descriptius de l'obra, compareu-los amb els dos que hem treballat i digueu si s'hi segueix el mateix procediment de tècnica descriptiva (encadenament d'adjectius); és a dir, comproveu si l'autor usa dos o tres adjectius qualificatius darrere el nom del personatge o l'objecte que descriu. Fixeu-vos què vol expressar el fragment que escolliu.

8. Descriu en cinc línies com a mínim un carrer o una plaça del vostre barri, de la vostra ciutat o del vostre poble.

9. Fins ara hem fet descripcions de coses o de persones físiques. Ara haureu de fer descripcions psicològiques dels personatges de l'obra. Descriu el caràcter i la manera de pensar de la Juna i la del Xavier a partir del diàleg següent:

—*Però jo no vull. No puc, Xavier! Em sap greu que hàgim de separar-nos així, tu creient que sóc una noia àvida... Però no et vull enganyar. ¿Oi que més val que sigui així, sense engany?*

—*Sí, Juna, però jo... Dóna'm una oportunitat! —vaig dir a la fi. No podia perdre-la, hauria fet qualsevol cosa per no perdre-la.*

—*Una oportunitat? De què?*

—*De convèncer-te. Encara has de passar uns dies a Barcelona. Deixa que jo...*

—*I després què? Sé el que vull, Xavier. I després seria pitjor.*

—*Et convenceré, n'estic segur. No pot ser que siguis així. En el fons no ho ets.*

—*Sí, ho sóc. (pàg. 67-68)*

10. Si heu fet els dos exercicis anteriors, és a dir, si heu descrit un indret de la vostra ciutat o del vostre poble i el caràcter del Xavier i de la Juna, ara en podeu fer una síntesi: en Xavier o la Juna passegen pel vostre carrer, van a comprar en alguna botiga del barri, prenen cafè al bar de la plaça... Escriviu-ne el fragment, que hauria de tenir unes 10 línies.

11. Llegiu aquest fragment:

No em va amoïnar gaire però. Havien passat sis mesos llargs, la teoria del suïcidi havia estat admesa oficialment, com ho demostraven els articles que havia llegit i que encara recordava. Totes aquelles mesures de cautela que havíem acordat amb la Juna estaven molt bé quan encara suposàvem que hi hauria una investigació, i també estava bé, ja que un excés de prudència no sobra mai, que haguéssim continuat subjectant-nos-hi quan tot va agafar un caire tan inesperadament favorable, però no calia exagerar. Ara, després de tant de temps, només seria un noi que cerca una noia amb la qual s'ha relacionat anteriorment, amb la qual fins podia simular haver tingut un tracte merament social.

Vaig decidir-me, doncs. (pàg. 139-140)

En el paràgraf que acabeu de llegir, el protagonista no ens descriu cap personatge, els adjectius que hi apareixen són poc significatius en quantitat i qualitat, és a dir, no són determinants per a la comprensió del fragment. Ben al contrari, us deu haver adonat que és un paràgraf en què passen moltes coses i en què els verbs són molt abundants, tal com hem vist que passa en les narracions.

Seguint els exemples, feu una llista dels verbs, dels adjectius i dels substantius que apareixen en el fragment anterior i observeu que la diferència amb els dels fragments anteriors és significativa:

Verbs	Substantius	Adjectius
<i>va amoïnar</i>	<i>mesos</i>	<i>llargs</i>
<i>havien passat</i>		

12. Continueu la llista de les informacions que heu obtingut després de llegir aquest paràgraf:

- el protagonista no estava amoïnat
- havien passat sis mesos des de l'assassinat

-

-

—

—

13. Utilitzant el mateix temps verbal que l'autor, expliqueu alguna cosa que us hagi passat dies abans d'un problema que va tenir la setmana passada. Recordeu que el pretèrit plusquamperfet es fa servir per referir una acció anterior dins un relat que *ja és en passat*. Seguiu l'exemple:

- no havia sabut preveure res _____
- havia assentit _____
- havia realitzat _____
- havia penetrat _____
- i ara _____

14. En les dues primeres ratlles d'aquest text, el narrador ens explica que a en Xavier l'espanta el que està a punt de fer, però, tot i que el lector ja sap que està espantat, no és fins al final de la segona línia que parla de pànic:

Ara el cor em corria amb un rebombori terrible. Se m'escapava per la boca, m'ofegava. Vaig haver de repenjar-me contra el muntant, vençut per un pànic insensat, cerval, que no havia sabut preveure. No havia sabut preveure res. Perquè fins ara, fins en aquest segon precís, aquell acte proper no abandonava la meva imaginació per convertir-se en realitat. Havia assentit als projectes de la Juna, havia realitzat tots els preparatius a consciència, havia penetrat clandestinament a la casa... Però tot havia estat un somni. I ara em despertava. Dins d'uns moments, mataria un home... (pàg. 116)

Utilitzant la mateixa tècnica, expliqueu quines sensacions experimenteu quan esteu a punt de fer un examen, o quan teniu set, gana, fred, o sentiu alegria, tristor, etc. Per exemple, en lloc de dir que teniu set, podeu dir que teniu la gola seca, la boca pastosa, els llavis blancs...

15. Feu una narració d'unes quinze línies on expliqueu alguna experiència personal i, alhora, el que va sentir en viure-la.

16. Resumi en quatre ratlles el fragment següent, utilitzant paraules diferents de les que fa servir el narrador per explicar el seu estat d'ànim:

De fet, dintre meu treballaven unes quantes persones que no es podien entendre. L'home honest que havia estat fins aleshores, respectuós amb l'ordre i amb la llei convencionals, l'home íntegre que accepta, sense discutir-los, uns valors que no acaba de precisar-se però que li han ensenyat a creure desitjables; el xicot que per primera vegada descobreix un objectiu concret, un bé conquerible només a través d'una prova, passada la qual haurà donat sentit a la seva existència; el ciutadà temorenc de la justícia, desitjós de viure sense complicacions i, en darrer lloc, l'individu que a despit de tots els condicionaments a què ha estat sotmès no se sent a gust en la mena de societat on li ha tocat de viure, prou intel·ligent per a observar que ha caigut en una

trampa preparada ja d'abans de la seva naixença i dins la qual morirà, una trampa que el condemna a la misèria, a la rutina, que limita els seus horitzons i el converteix en un ser carregat de deures i sense cap dret, espoliat per una circumstància a la qual no ha contribuït i que el minimitza... (pàg. 112)

17. En el fragment anterior el narrador parla d'una trampa preparada ja abans de la seva naixença i dins la qual morirà. Digueu a què es refereix amb aquestes paraules.

18. La visió fatalista i inevitable del destí es reflecteix en el darrer paràgraf del mateix fragment. Digueu, segons la vostra opinió, per què el protagonista considera que no pot escapar-se del seu destí.

19. En aquest text, en Xavier intenta convèncer-se ell mateix que ha comès un crim perfecte, mitjançant uns raonaments lògics i que semblen convincents, malgrat que després tot se n'anirà en orris:

És cert que els suïcides solen deixar una nota per als seus, per a l'advocat si en tenen, per a la policia, i ell no l'havia poguda escriure. Ja hi havia pensat abans. Però això no m'enquimerava. No era un detall obligatori. Al xalet no devien haver trobat cap rastre de persones estranyes; cal creure que la Juna havia comprès immediatament la situació i que havia procedit en conseqüència, tancant la finestra. Si la policia havia desconfiat, llurs sospites només podien recaure sobre dues persones: la noia i la seva tia. I totes dues eren al teatre, on ella es devia haver preocupat prou de fer-se veure. Sí, podia estar tranquil. Havíem aconseguit allò que volíem, allò que els professionals no aconsegueixen mai: un crim perfecte. (pàg. 130)

Feu igual que en Xavier i expliqueu, mitjançant raonaments lògics, que passareu la propera avaluació de llengua catalana perquè heu fet bé els exercicis i els controls o perquè en sabeu força.

20. Narreu com seria el vostre dia ideal: què us agradaria fer, qui us agradaria conèixer, on us agradaria anar...

21. Fer veure que el coronel Virós s'ha suïcidat és un dels errors d'en Xavier, tot i que en principi semblava una bona solució perquè així no buscarien els culpables. Penseu que l'autor ens vol demostrar l'existència de casualitats que s'escapen al nostre control o que, senzillament, és un episodi més de la mala sort del protagonista?

22. Evidentment, en Xavier es pensava que mai no el descobririen. Creieu que si haguessin seguit el pla establert, és a dir, si en lloc d'un suïcidi, haguessin fet veure que es tractava d'un robatori i posterior assassinat, el pla hauria estat realment perfecte? Digueu per què.

La vostra opinió

1. Creieu en l'existència del crim perfecte? Argumenteu la vostra opinió.

2. Considereu que totes les persones que cometen delictes paguen les seves culpes o, al contrari, creieu que hi ha molta gent que mai no ha estat descoberta, tot i haver delinquit?

3. Creieu que les presons són necessàries per a la reinserció de les persones que han comès delictes o penseu que s'hauria de trobar un altre sistema per rehabilitar els delinqüents?

4. Sou partidaris de rehabilitar els delinqüents per tornar a integrar-los a la societat, o penseu, senzillament, que han de pagar el mal que han fet i que és molt difícil sortir-se del món de la delinqüència un cop s'hi ha entrat? Raoneu la vostra resposta amb almenys dos arguments.

5. TREBALLEM LA NARRACIÓ D'INTRIGA

En totes les narracions d'intriga s'intenta mantenir fins al final la incògnita del desenllaç. És un truc o un estratagema per mantenir l'interès del lector durant tota l'obra. Segurament que, si a vosaltres us expliquen el final d'un llibre o d'una pel·lícula d'intriga, també hi perdeu l'interès. En l'obra que estem estudiant totes les incògnites es resolen, també, a les últimes pàgines i el protagonista no descobreix que la noia l'ha entabanat des del començament. Vosaltres, probablement, ho heu descobert abans, perquè no sou tan ingenus com el protagonista o perquè, senzillament, no us trobeu en les mateixes circumstàncies que ell.

1. En quin moment heu començat a sospitar que la noia li prenia el pèl? O us ha estat enredant tota la novel·la com a en Xavier?

2. Quins indicis heu trobat al llarg de la novel·la que us hagin fet veure que la Juna no actua de bona fe? Expliqueu-ne un parell.

3. Com podeu llegir en el fragment següent, en Xavier fa tots els preparatius per al crim:

Havia comprat una llanterna elèctrica, uns guants de cotó, un ganivet per si a darrera hora sorgia algun obstacle que em privés d'apoderar-me de la pistola, unes espadenyes que calçaria aquella nit i que després cremaria al foc de casa, en absència de la mare. Com tothom, havia llegit novel·les detectivesques i sabia o em pensava saber que sovint la policia en té prou amb alguns indicis ben magres per a descobrir el criminal, que una petjada em podia traïr... Per remota que fos la possibilitat d'associar-me al crim, volia extremar totes les precaucions, que mai no pogués ser dit que, per culpa meva, havíem fracassat. Si havia de ser una cosa perfecta, ho seria. En responia. (pàg. 111-112)

¿Se us acut quins inconvenients poden fer entrebancar el pla que han preparat per assassinar el coronel Virós? Digueu dues o tres coses que poden sortir malament (per exemple, que hi hagi algú més a la casa, que el coronel Virós no hi sigui, etc.). Com creieu que hauria reaccionat en Xavier si s'hagués trobat amb algun imprevist?

4. Creieu que en Xavier és descobert a causa dels errors que ha comès o penseu que encara que no n'hagués comès cap l'haurien descobert igualment?

5. En Xavier diu que va matar per amor:

¿No havia matat una vegada per amor? Més fàcil, semblava, havia de ser encara matar per odi. En aquests moments carnissers em deïa que una mort lenta, ben lenta,

seria el més escaient. Que tingués temps de sofrir, d'adonar-se del que li esdevenia; que abans de la nit final pogués comprendre una cosa que sempre devia haver-li passat per alt: que hi ha éssers que es neguen a ser destruïts i que des del fons de llur desesperació són capaços de tornar cop per cop i d'arrossegar els altres a la damnació. (pàg. 176)

Esteu d'acord amb les paraules del personatge? Argumenteu la resposta.

6. En Xavier ha descobert l'engany de la Juna i es vol venjar, però precisament aquesta venjança el delata. Què hauríeu fet vosaltres si us haguéssiu trobat en les mateixes circumstàncies que en Xavier?

7. Feu una narració d'una pàgina d'algun fet, real o inventat, que tingui un final imprevisible.

8. Llegiu el fragment final de l'obra:

M'havia enredat fins al final. Mai no havia dit una veritat... Vaig alçar les mans emmanillades per reposar-hi el cap. L'altre, el baix, va picar-se les cuixes, divertit, i esclafí:

— No ho sabia!

Per què ho vaig fer? No ho sé. Però d'una manera o altra m'havia de desfogar. Per això vaig escopir-li:

— Malparit!

La mà, ràpida i dura, em pegà la cara i l'anell que duia em partí el llavi. La boca se m'omplí de sang.

Encara la hi tinc. (pàg. 200-201)

La darrera frase, *Encara la hi tinc* (es refereix a la boca plena de sang), està escrita en present, a diferència de la resta de la novel·la, que està escrita en passat. ¿Això vol dir que va escriure la novel·la poc després que tinguessin lloc els fets que ens narra i que per això encara té sang a la boca? Expliqueu què penseu que vol dir aquest final.

9. Aquest canvi de temps verbal que fa el narrador a la frase final del llibre és usat expressament per produir-nos una impressió de continuïtat; és a dir, tot i que la història que el llibre ens explica ja s'ha acabat, ell encara té la boca plena de sang i la hi continuarà tenint. Sabeu per què?

10. Si ara llegiu la primera i la darrera frase d'aquesta novel·la, veureu que ambdues són ben significatives. La història comença amb una pura casualitat, casualitat que després es revelarà fatal per al protagonista (veure les cames de la Juna a la parada d'autobús) i acaba amb la boca plena de sang. En aquest sentit, podem dir que es compleix el sentit fatalista que va destil·lant tota la novel·la? Justifiqueu la resposta.

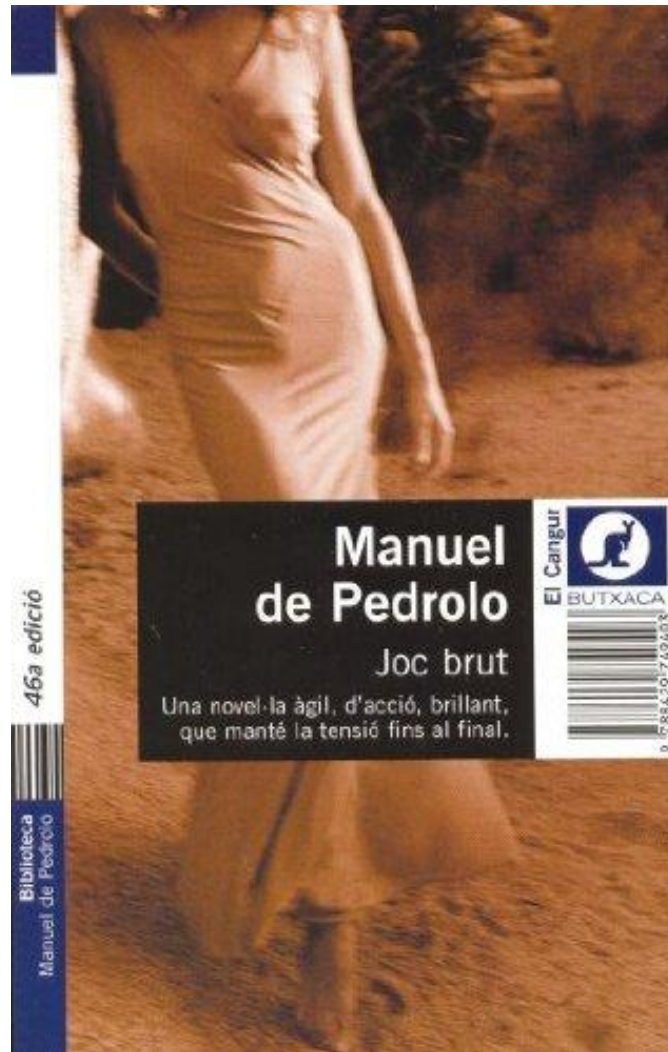
11. En el primer apartat de *Joc brut* hem treballat la novel·la policíaca i hem vist que aquest gènere sovint té unes determinades característiques que permeten considerar-lo també d'intriga o suspens, deixant de banda els seus trets exclusius: els elements de crítica social.

De quina manera classificaríeu *Joc brut*? Especifiqueu quins són els elements més importants que s'hi poden trobar. Argumenteu la resposta.

12. Ara ha arribat l'hora de la veritat; ja som al final del dossier i us toca a vosaltres demostrar el que heu après de la narració i de la descripció. Escriviu una narració d'intriga de cinc pàgines com a màxim, on es plantegi un conflicte i la seva solució. Aquesta narració us pot servir per participar en el concurs El Gust per la Lectura. Recordeu que heu de mantenir la intriga fins al final.

La vostra opinió

1. ¿Considereu que el fets que es narren en aquesta novel·la són comuns i ordinaris, perquè sempre hi ha persones que es deixen seduir i enganyar per altres de més llestes o, contràriament, penseu que són fets extraordinaris que no passen gairebé mai? Argumenteu-ho i exposeu-ne algun exemple (potser coneixeu algú que, alguna vegada, s'ha deixat entabanar).
2. ¿Considereu que els motius que impulsen la gent a cometre delictes són sempre els mateixos: diners, amor, venjança, odi etc.?
3. ¿Creieu que el comportament de les persones ha canviat en els darrers temps o considereu que no ha canviat i que és molt difícil que canviï?



VIII. I PER CONTINUAR, TRIEU UNA NOVA LECTURA

Després d'aquesta experiència conjunta, ens agradaria que continuéssiu llegint pel vostre compte, però és important saber triar noves lectures que us puguin agradar. Per ajudar-vos a escollir aquests nous llibres, us hem preparat un petit qüestionari:

1. Us ha agradat llegir *Joc brut*?

SÍ

NO

2. Si heu contestat **sí**, podeu llegir:

a) Si us ha agradat **la intriga policíaca**:

CHRISTIE, A. *Assassinat a l'Orient Express*. Barcelona: La Magrana, 2010 (La Negra).

CONAN DOYLE, A. *El gos dels Baskerville*. Barcelona: Barcanova, 2012 (Antaviana Jove).

Les aventures de Sherlock Holmes (I). Barcelona: Laertes, 2011 (L'arcà, 35).

FUSTER, J. *La Corona valenciana*. València: Tres i quatre, 2008 (La Unitat).

De mica en mica s'omple la pica. Barcelona: Edicions 62, 2009 (Educació 62, 44).

HIGHSMITH, P. *El crit de l'òliba*. Barcelona: La Magrana, 2012 (La Negra).

MARTÍN, A. *La nit que Wendy va aprendre a volar*. Alzira: Bromera, 2011 (L'Espurna, 80).

El dia que Wendy va conèixer el monstre. Alzira: Bromera, 2013 (L'Espurna, 107).

MARTÍN, A.; RIBERA, J. *No demanis l'obarro fora de temporada*. Barcelona: Estrella Polar, 2009 (Biblioteca Flanagan).

Tots els detectius es diuen Flanagan. Barcelona: Estrella Polar, 2009 (Biblioteca Flanagan).

SIMENON, G. *El gos groc*. Barcelona: Quaderns Crema, 2012 (Biblioteca Mínima, 193).

SIERRA I FABRA, J. *El cas del fals accident*. Barcelona: Estrella Polar, 2011. (Vostock)

El cas del quadre desaparegut. Barcelona: La Galera, 2012. (La Galera jove, 20)

Radiografia de noia amb tatuatge. Barcelona: La Galera, 2013 (La Galera jove, 6)

SIMÓ, I.-C. *La veïna*. Barcelona: Estrella Polar, 2012 (Col·lecció Jove 55).

SOTORRA, A. *L'assassí viu a Bellvitge*. Barcelona: Estrella Polar, 2009 (Odíssea, 4).

TASIS, R. *La Bíblia valenciana*. València: Tres i Quatre, 2007 (El grill, 26).

b) Si us ha agradat que **la novel·la estigui ambientada a Catalunya**:

ALCOBERRO, A. *El secret del doctor Givert*. Barcelona: La Magrana, 2004 (L'Esparver jove, 12).

BAGÉS, N. *I la mort em parlava*. Barcelona: Barcanova, 2006 (Antaviana nova).

COSTA, J.P. *Invitació a un crim*. Barcelona: Columna, 2013 (Clàssica).

FUSTER, J. *De mica en mica s'omple la pica*. Barcelona: Edicions 62, 2009 (Educació 62, 44).

MARTÍN, A.; RIBERA, J. *No demanis llobarro fora de temporada*. Barcelona: Estrella Polar, 2009 (Biblioteca Flanagan).

PEDROLO, M. *Mossegar-se la cua*. Barcelona: Edicions 62, 2011 (Educació 62).

SIERRA I FABRA, J. *Set dies de juliol*. Barcelona: Debolsillo, 2011 (Best seller, 773).

SIMÓ, I.-C. *La veïna*. Barcelona: Estrella Polar, 2012 (Col·lecció Jove 55).

c) Si us ha agradat **l'engany de la Juna**:

FUSTER, J. *La Corona valenciana*. València: Tres i quatre, 2008 (La Unitat).

HIGHSMITH, P. *L'amic americà*. Barcelona: Columna, 1997.

TORRENT, F. *La mirada del tafur*. Alzira: Bromera, 2001 (L'eclèctica).

d) Si us ha agradat **l'estil de l'autor**:

PEDROLO, M. *Mossegar-se la cua*. Barcelona: Educaula, 2011 (Educació 62, 70).

Totes les bèsties de càrrega. Barcelona: Labutxaca, 2011.

Un camí amb Eva. Barcelona: Edicions 62, 2002 (El Cangur butxaca, 52).

Vint-i-vuit contes. Barcelona: Edicions 62, 2009 (El Balanci, 415).

e) Si us ha agradat **la novel·la negra**:

CHANDLER, R. *El son etern*. Barcelona: La Magrana, 2012 (La Negra).

HAMMET, D. *El falcó maltès*. Barcelona: Edicions 62, 2006 (Nova Cua de Palla).

La clau de vidre. Barcelona: Labutxaca, 2009.

HIGHSMITH, P. *Estranys en un tren*. Barcelona: Columna, 2001.

La fossa de Ripley. Barcelona: La Magrana, 2013 (La Negra).

LEON, D. *Cristall enverinat*. Barcelona: Edicions 62, 2006 (El Balanci).

MANOTTI, D. *Un habitual de la comissaria*. Barcelona: Alrevés (Crims.cat, 7).

MORET, X. *Qui paga mana*. Barcelona: Labutxaca, 2010.

SALINGER, J. D. *El vigilant en el camp de sègol*. Barcelona: Labutxaca, 2007.

3. Si heu contestat **no**, podeu triar entre les següents opcions.

a) Si no us ha agradat perquè **preferiu saber qui és el culpable des de bon començament**, podeu llegir les novel·les detectivesques següents:

CAIN, J. J. *El carter sempre truca dues vegades*. Barcelona: Labutxaca, 2009.

CHESTERTON, G.K. *L'home que fou dijous*. Barcelona: Quaderns Crema, 2005 (Biblioteca Mínima, 149).

DALMASES, A. *Doble joc*. Barcelona: Cruïlla, 2004 (Gran Angular, 133).

b) Si no us ha agradat per **la dificultat del llenguatge**, podeu llegir:

ALCOBERRO, A. *El secret del doctor Givert*. Barcelona: La Magrana, 2004 (L'Esparver jove, 12).

FUSTER, J. *La Corona valenciana*. València: Tres i quatre, 2008 (La Unitat).

Les claus de vidre. Barcelona: La Magrana, 2004 (Butxaca, 4).

De mica en mica s'omple la pica. Barcelona: Edicions 62, 2009 (Educació 62, 44).

MARTÍN, A.; RIBERA, J. *Tots els detectius es diuen Flanagan*. Barcelona: Estrella Polar, 2009 (Jove, 134).

c) Si no us ha agradat perquè **la policia sempre guanya**, podeu llegir:

TORRENT, F. *No emprenyeu el comissari*. Barcelona: Columna, 2006 (Jove, 136).

La mirada del tafur. Alzira: Bromera, 2001 (L'eclèctica).

4. Si haguéssiu preferit llegir un altre tipus de novel·la, per exemple:

a) Una novel·la de **ciència-ficció**, podeu llegir:

ASIMOV, I. *Jo robot*. Barcelona: Proa, 2001 (Butxaca, 38).

L'home bicentenari i altres relats. Alzira: Bromera, 2011 (A la lluna de València, 50).

Robbie i altres contes. Barcelona: Vicens-Vives, 2009 (Aula literària, 6).

BURRAS, À. *M.A.X.* Barcelona: La Galera, 2012 (El Corsari, 63).

CARBÓ, J. *Calidoscopi de l'aigua i del sol*. Barcelona: La Magrana, 2001 (L'Esparver).

CIRICI, D. *L'esquelet de la balena*. Barcelona: Estrella Polar, 2011 (Odissea, 4).

Macip, S. *Hipnofòbia*. Barcelona: Proa, 2012 (Beta)

PEDROLO, M. *Mecanoscrit del segon origen*. Barcelona: Educaula, 2009 (Educació 62).

Successimultani. Lleida: Pagès, 2006 (Lo Macarró, 175).

Trajecte final. Barcelona: Educaula, 2010 (Educació 62).

b) Una novel·la **de fantasia**, podeu llegir:

BRENNAN, H. *El portal dels elfs*. Alzira: Bromera, 2009 (Esfera, 1).

COLLINS, S. *Els jocs de la fam I*. Barcelona: Fanbooks, 2013.

ROWLING, J.K. *Harry Potter i la pedra filosofal*. Barcelona: Labutxaca, 2013.

SHELLEY, M.W. *Frankenstein*. Barcelona: Barcanova, 2012 (Antaviana Jove).

TOLKIEN, J.R.R. *El Hòbbit*. Barcelona: La Magrana, 2013 (Les ales esteses).

c) Una novel·la **ambientada en el passat**, podeu llegir:

- França segle XVIII

DUMAS, A. *Els tres mosqueters*. Barcelona: Educaula, 2009 (Llibre Obert, 3).

- Guerres carlines:

TEIXIDOR, E. *Cor de roure*. Barcelona: Cruïlla, 2006 (Gran Angular, 142).

- Segle XIX

CABRÉ, J. *La teranyina*. Barcelona: Educaula, 2009 (Les eines, 8).

- Segle XX

RIERA LLORCA, V. *Tots tres surten per l'Ozama*. Barcelona: Edicions 62, 2008 (El Cangur, 56).

RODOREDA, M. *Aloma*. Barcelona: Educaula, 2009 (Educació 62, 16).

- Segona Guerra Mundial:

ANGLADA, M.A. *El violí d'Auschwitz*. Barcelona: Educaula, 2012 (Educació 62, 77).

FRANK, A. *El diari d'Anna Frank*. Barcelona: Proa, 2007 (Butxaca, 21).

UHLMAN, F. *L'amic retrobat*. Barcelona: Labutxaca, 2013.

d) Una novel·la **d'aventures**, podeu llegir:

DEFOE, D. *Robinson Crusoe*. Barcelona: Teide, 2007 (Biblioteca Teide, 16).

CARBÓ, J. *La casa sota la sorra*. Barcelona: Estrella Polar, 2009 (Columna Jove).

GOLDING, W. *Senyor de les mosques*. Barcelona: Estrella Polar, 2009 (La Via Làctia).

POE, E. A. *L'escarabat d'or*. Alzira: Bromera, 2008 (A la Lluna de València, 6).

SALGARI, E. *Els corsaris de les Bermudes*. Alzira: Bromera, 2009 (A la Lluna de València, 9).

STEVENSON, R. L. *L'illa del tresor*. Barcelona: La Galera, 2012 (La Galera Jove, 21).

TEIXIDOR, E. *Cor de roure*. Barcelona: Cruïlla, 2006 (Gran Angular, 142).

TWAIN, M. *Les aventures de Huckleberry Finn*. Barcelona: Edebé, 2006 (Nòmades del temps, 7)

Les aventures de Tom Sawyer. Barcelona: La Galera, 2012 (Grumets, 43).

VERNE, J. *L'illa misteriosa*. Barcelona: Estrella Polar, 2011 (La Via Làctia).

Vint mil llegües de viatge submarí. Alzira: Bromera, 2011 (El Micalet Galàctic, 111).

BIBLIOGRAFIA

1. Textos de Manuel de Pedrolo

PEDROLO, M. *Mecanoscrit del segon origen*. Barcelona: Educaula, 2009 (Educació 62, 15).
Joc brut. Barcelona: Educaula, 2013 (Educació 62, 21).

2. Lectures citades al dossier

CONAN DOYLE, A. *El gos dels Baskerville*. Barcelona: Laertes, 1986 (Els llibres de Glauco).
Les aventures de Sherlock Holmes. Barcelona: Els llibres de Glauco, 1987 (L'arcà).

CHANDLER, R. *La gran dormida*. Barcelona: Edicions 62, 1983 (La Cua de palla, 23).

CHRISTIE, A. *El Nadal d'Hèrcules Poirot*. Barcelona: La llar del llibre, 1986 (Sèrie A. Christie, 3).

FUSTER, J. *La Corona valenciana*. València: Tres i quatre, 1984 (L'Ham, 3).
De mica en mica s'omple la pica. Barcelona: Edicions 62, 1994 (El Cangur, 20).

HIGHSMITH, P. *Estranys en un tren*. Barcelona: Columna, 1987.

HIMNES, C. *Un cec amb una pistola*. Barcelona: Edicions 62, 1995 (La Cua de palla, 157).
Quin assassinat més bèstia. Barcelona: La Magrana, 1988 (La Negra, 24).

SIMENON, G. *El boig de Bergerac*. Barcelona: Columna, 1996.

TORRENT, F. *No empreneu el comissari*. Barcelona: Columna, 1997.
La Corona valenciana. València: Tres i quatre, 1984. (L'Ham, 3).

3. Obres de consulta sobre l'obra de Manuel de Pedrolo

COCA, J. *Pedrolo perillós?* Barcelona: La Magrana, 1991.

GARCIA, X. *Rellegir Pedrolo*. Barcelona: Edicions 62, 1992.

MUNNÉ-JORDÀ, A. "Temps obert" de Manuel de Pedrolo entre les dues cultures. Tàrraga: Ajuntament de Tàrraga, 1995 (Natan estudis, 3).

PEDROLO, M. *Si em pregunten, responc*. Barcelona: Proa, 1974.
Darrers diaris inèdits: blocs 1988-1990. Barcelona: Edicions 62, 1991.

4. Enllaços d'Internet

7lletres. *El premi literari i més coses* [web]. Centre Municipal de Cultura de Cervera. <<http://www.7lletres.org/>> [Consulta: desembre 2013]

Fundació Pedrolo [web]. Fundació Manuel de Pedrolo. <<http://www.fundaciopedrolo.cat/>>. [Consulta: desembre 2013]

REGUANT, R. (dir.) *Mecanoscrit del segon origen* [vídeo]. TV3 a la carta. <<http://www.tv3.cat/videos/398789>> [Consulta: desembre 2013]

SIÓ, E. *Lavínia 2016 o la guerra dels poetes* [còmic]. La web sense nom. <<http://www.lwsn.net/article/lavinia-2016-o-la-guerra-dels-poetes>> [Consulta: desembre 2013]

<http://www.negraycriminal.com/> Es tracta d'una llibreria virtual especialitzada en aquest gènere literari, per si voleu estar al dia de les últimes novetats editorials.

SOLUCIONARI

V Abans de llegir

5. A l'entorn de Manuel de Pedrolo i de *Joc brut*

2.

QWERTYUI OPLJHHGMGTRAPLKI UJAKKMNSJUDFGRES
SMLKVA CONREARTOTSELSEGENERESLITERARISMQUEU
EVANEIXERALARANYOUVASERSOLDATDARTILLERIA
YTSRGHVANEIXEREL1918NHUTRGVACOLLABORAREN
MOLTESREVI STESCATALANESEI VATRADUI RAUTORS
AMERICANS SKITSVATREBALLARALMONEDITORIALG
LODSE RGF DOTEUPMNZAXTRHGJMBQISFHBXRDEALTW
REWQSHOMESINOUHATOTESLESBESTIESDECARREGA
KMNCENDRAPERMARTINALOMIUMTRAJECTEFINALÑP
SSISONROSESFLORIRANTMOSSEGARSELACUAPOIBE
BHYTLEZEVI CTORCATALARHI EPRUDENCI BERTRANA
AODFSANTJORDI ROMI JOANOTMARTORELLMOIUJANY

a) Dades importants de la seva vida:

- Va conrear tots els gèneres literaris.
- Va néixer a l'Aranyó.
- Va ser soldat d'artilleria.
- Va néixer el 1918.
- Va col·laborar en moltes revistes catalanes.
- Va traduir autors americans.
- Va treballar al món editorial.

b) Algunes de les seves obres més importants:

- *Homes i no.*
- *Totes les bèsties de càrrega.*
- *Cendra per Martina.*
- *Trajecte final.*
- *Si són roses, floriran.*
- *Mossegar-se la cua.*

c) Alguns dels premis literaris que va guanyar:

- Víctor Català
- Prudenci Bertrana
- Sant Jordi
- Joanot Martorell

VI Comprensió

1. L'estil narratiu

2. a) La coberta que hem reproduït al començament d'aquesta segona part del dossier, titulada *Joc brut* (1965), correspon a la primera edició de la novel·la feta l'any 1965. La coberta de l'apartat *Abans de llegir* correspon a la 29a edició, feta l'any 1994, i la tercera coberta, de l'apartat *Mentre llegiu*, correspon a la 34a edició, de l'any 1997.